

UNIVERSUL LITERAR

In acest număr : MIHAIL DRAGOMIRESCU, I. CĂLUGĂRU, LUCIAN BLAGA, ALEXANDRU SIHLEANU, RADU GYR, N. MILCU, TEODOR MURĂȘANU, G. TALAZ, T. PĂUNESCU ULMU, GH. CARDAȘ, SARINA CASSVANPAS, OTILIA GHIBU, MARCEL ROMANESCU, RUD. A. KNAPP, P. IGIROȘANU, EUG. TITEANU, PAUL I PAPA-DOPOL și N. N. TONITZA. — Buletin bibliografic de AL-SADI IONESCU. — Reproduseri după pictori moderni. —

An. XLII, Nr. 34.

22 August 1926.

Lei 5.

C I Ș M E G I U L

Astă toamnă către seară, mă plimbam prin Cișmegiu,
Admirând cât poate arta ce din mort te face viu,
Căci ăst laz ce altădată, cu o lavră ovreiască,
Resuna cu asurzeală de cântarea cea broștească,
Astăzi este randevuul unde vezi că se 'ntâlnesc
Feluri, feluri de ființe ce s'amestec, se lovesc.
Cișmegiul e plimbarea undă fără nici o plată,
Mii de oameni fără treabă merg cu gura tot căscată :
Aci rochia de lână și turbanul de tulpan
Se atinge de mătasea dela doamna de Lanfan ;
Surtucelul plin de pete dela Moisi jidanul
E și el deopotrivă cu talmaoa și raglanul
Ce croi cu iscusință grăsulul Culuvrin
Unui june ce te 'mbată de parfumul lui Gerlin.
Aici vezi actori dramatici scurți în artă, lungi în plete ;
Mume care vin de cată gineri pentru a lor fete ;
Apoi vezi școlari mulțime cu ghiozdanul spânzurat,
Gol de cărți, dar plin d'arșice, ce pîn'școală nici erau dat ;
Pe sub sălcii tree tot cărduri de femei ce au de fală
Se nu știe decât numai cum bărbații se înșeală :
Mai departe vezi falișii care blestem cu amar
Speurile ce'i lăsară fără sfaș în posunar.
Tot aci vezi că s'adună bocrnași de mahalale
Care judecă guvernul, care pun țara la cale,
Care scot și pun în treabă pe ispravnici și zapcii,
Care știu prin Tribunaluri câte ciorne și hârtii
S'au făcut ș'au să se facă ; și chiar jalba ce au dat-o.
O Chiriță ce se plânge că pe scenă au jucat-o.
Eată ce e Cișmegiu : — în el poți să observezi
Pe toți care zi și noapte împlă după frunze verzi.

Dar mai vrednic de vedere e-acca masă mult vestită
Unde vine de s'așază lumea paraponisită.
Auzisem de prin lume că din zori până 'noptat,
Imprejurul ei s'adună nelipsit și regulat,
Căți-va oameni jalnici care, bând pe ceas zece cafele
Și trăind într'un fum vecinic de ciubuc și nargelele,
Unul altuia se vaită, vărsând lacrimi înfocate,
Că nu au chiverniseală, și că slujbele sânt date

Tot la oameni fără merit ce nu știu a profita
De foloasele frumoase ce o slujbă poate da.
M'așezai și cu p'un scaun nu departe d'acca masă,
Vrând să aflu chiar prin mine fiicărui de ce'i pasă,
Din ei unul se sculase,—om cu ifos giubeliu,
Cu carotul pe mustață, cu binișul stacojiu.
„Frajilor, le zicea dânsul, am aflat o noutate,
„De necaz de supărare și acum inima îmi bate ;
„Piața urlă, lumea țipă că guvernul actual
„Vrea să 'nece Vornicia cu al tinerilor val ;
„Și să puie prin Divanuri tot la lorgi de Santa-gura
„Ce se plimb în ochi cu geamuri, strânși în gulcer colțurat,
„Care'i mușcă de ureche, și cu capul zarzavat ;
„Ce ne zic că noi în țară suntem molți rozătoare,
„Haimanale de acelea ce cumplit ne biciuiesc.
„Ce ne strigă tombatore pe ori unde ne 'ntâlnesc.
„Și noi stâlpii vechi ai țării care știm cu vrednicie
„Să 'mulțim din slujbulițe mica noastră avuție,
„Azi cu toții împreună ne vedem catatreceșiți,
„Și din ori și ce câștiguri, depărtați și urgisiți.
„A trecut a noastră vreme ! — de acum pe duiosie !
„Ne putând să întreprindem nici chiar vechia meserie :
„Căci auz că și o bancă e aproape a se 'ntocmi,
„Ca d'acum nici din dobândă să putem ne folosi,
„Zic că astea sunt reforme, și că lumea 'naintează ;
„Ba'zeu ! mie 'mi vine a crede că ca racii 'napoiază“.
D'astea, și altele mai multe zicea vechiul giubeliu,
Cu carotul pe mustață cu binișul stacojiu ;
Eară cei ce stau de față ascultau a lui cuvinte,
Muși și galbeni de 'ntristare ca fantasme din morminte.

.....
Timpul curse ; — trecând cară prin cel loc de duiosie,
O ! surpriză neașteptată ! — masa lor era pustie !
Iutrebai ; mi se răspunse că cei paraponisiți
Astăzi șed la alte mese, și sunt paragorisiți. —

ALECSANDRU SIHLEANU

Din volumul „Armonii intime“, București 1857.

Visele din vis a'le lui Ilya Davidovici

Se împlinea anul. De când se năclăise mlaștina unei odăițe mobilate, cu grași igrasie, unde singura privescătoare să era biserica, cu zugrăveala coșcoasă, unica voluptate, tihna. Obicinuia să lungească în patul negru, să tragă un șorț de nuele alături, să fumeze, s'culte crăutul lui Fidelea, șoricar cafeniu și stept. Se otrăvia cu tristeți iremediabile se muștra.—Ei drace... trădăvie!—au te mănânce tânțarii! — Ilya era un om prea delicat care nu se brusca nici pe seară, trăia din întâmplare, în permanentă contradicție cu sine-și: o viață în mai multe etape, în mai multe direcții îndreptate. Singur, femeia, exista numai ca un concept de ființă, sinteză de lux și delicii, nepuțință de conceput camaradă, prietenă, o situație râvnită în ascuns, neajun. Gânduri, gânduri se prelungiau coridoarele drumuri de vis, căi și rețele neumbrate, în ființa lui. Sobița de tuciu cu burlescul răsucit se prindea pe rețină, rama veșnică cu portrete de familie, lavoarul, piciorul de pământ, nendula carbonizată preocupau ca polițiile ajunse la scaun. Și camera care trebuia de mult clarată insalubră! Aci se poticnea totdeauna și nu se putea smulge apatiei decât gândind cu glas tare.

— Da... cine e inactiv se îngrășă, se tișoșeste... Ilya, ai stofă de mare demagog. Dac' ai încerca? — Cum?... Principiul e debutul. N'ar fi rău să vorbesc... De pildă: — Camarazi, prudența e un cretic, Narcoticul rațiunii. Cel mai periculos dintr-un viciu, care se practică pe o măsură extrem de întinsă în societățile civilizate. Din pricina somnolenței voastre nu înălțat cuminiții violenții raționali și ale cătuesc elita. O nobleță birocratică, debilă. Care vă exploatează fără risc, cu birue cu blândețe, vă stăpânește cu ușurință. Camarazi, ați lăncezit destul! Ușile voastre interioare au prins o asme minerală. Spiritele s'au rutinat de rasm și plecăciune. Deaceia vă împărțim în trei mari categorii identice, deosebite numai în aparență: **secături**, cari sunt, pentru că le șade bine să fie, **secături** și nu's pentru că au esuat și **secături** și nu sunt pentru că n'au avut încă prilejul să fie...—Camarazi nu renunțați la forța voastră forță de primenire și aventură: tinereța...

Dar, pe când haranga aprins, intră pe ușă d-șoara Olguța, debitând cu repeziune, timidă:

— Domnule Ilya, ah ceteați așa tare?... vă supărați că v'am deranjat?... Știți, vă putea spune că avem să ne plângem de mama. Numai că mama spune să vă răstăți... Zice că nu poate ține chiriași cu noi Câinele, știi mata, strică mobila, mănâncă smântâna. Când vreau să-l bat mă ată colții.

Noi, pe mata te iubim. A zis și mama tanti Pina. Da'cum să-l iubești pe Fidelea? e rău, e urât... Dac' ai otrăvești să puteți sta cât vreți... Ilya își prețuia celul: îl știa cum simte, cumpătat, înșălbabil de stricăciune. Gazda îl ura. Și nu știa deșajideri că gazda n'are mâini: se ține din calcul. Descoperise în cățel un spion, un vrăjmaș înversunat. Ea lăușor confortul, curățenia odăii și Fidelea compromitea, îi găsia metehnele, le exacerba cu diabolică străduință. O compromitea cu sistem. De pildă: se scotea patul, afla în lemn, cuiburi de stelnițe; văruiau pereții, se cățara și sgăria pe ei când zăria un punct mobil; vana obișnuită, când se puneau naftalină, strănuta refracție. Urla în întuneric când înce-

pea plimbarea șoarecilor; când aduceau vre-o pisică o gonă.

— Sigur, trebuie să-l otrăvești! Unde ai mai auzit student cu cățel? isbucni corul de fete schivnicite de o tardivă feciorie. Fetele gazdei, (cari erau de fapt nepoate) se purtau în uniformă gri ca școlărițele, aveau obraze sbârcite și vesele. Erau demodate ca odaia, cu mirosul ei rănced și imobilă în decădere, rele ca fumul pe care-l înprăștia sobița de tuciu. Nu lucrau nimic. Stăteau la parmalăcu cu geamuri colorate și vorbeau bărfiau și se ciupeau între ele, în lipsă de îndelungi-cire. Erau orfane și aveau nume răsfațate, și primiri „vederi”, în fiecare Duminică Olguța era singura care plesnia de tinerețe și poște. O cocă plămădită în lupte, rumenită în miere. Numai una fusese măritată și avea un băiat: Gică. Un pungaș urât, cu bube. Cu Ilya erau de o inutilă gentileță. Și bătrâna mătușă, în rochie de siac cafeniu, iubia conversația lui subțire. Când vorbea cu Ilya își amintea de un băiat care i-a murit la trei luni, care ar fi putut avea exact vârsta chiriașului. Petrecea un ceas plăcut, își pierdea dinții falși îi pune la loc cu limba și tremurau grăsimile de pe dânsa de răs. Vocea îi se rătăcea în gât, se strecura târâș printre gingiile știrbe. Pentru dânsul era un ceas de tortură conversația: privind-o o asemenea cu un șoricar bătrân (de multe ori s'a

Un cântec al pământului

Gropare toamnă bulgări grei
Și scuiță îndărjit,
Amurgu-i vânat și, ehei!
Arama nopții-a sbârnat.

Gropare, astăzi huma parcă
Te soarbe 'n gropiste adânc,
Piciorul, plumbul ți-l încarcă,—
Gropare, hârca-am să-ți mănânc!

Ai răs destul svârlind de-a dura
Cosciuge hâde și ciolane,
Azi îmi rânjesc spre tine gura—
Auzi? E buha pe olane...

Gropare, ciot bătrân cu sânge
De viperă, fă-ți cruce lung,
In turlă funia se strânge
Și urlete văzduhu 'mpung...

Gropare, 'n noapte aripi grele
Sting candelile și'n afund,
Viermi în ciorchine sau mărgelile
Ți-așteaptă ochiul ud și scund...

Gropare, noapte-a bubuit
Și s'a pornit furtuna
O frunză de s'a răvășit,
Tot una mi'i, tot una!

T. PĂUNESCU-ULMU

ȘT. DIMITRESCU : BUCĂTĂRIE BĂTRĂNEASCĂ

ISVORUL

hotărît să-și împuste cățelul, să nu mai ajungă vârsta nesuferită de mătușă) cu o stelniță descinsă din perete...

La ultimatumul fetelor Ilya nu găsi răspunsul prompt. Era distrat. Cugeta cu încăpățânată stupiditate la un joc de cuvinte.

— Bine, dăduc Olgața... — am să văd.. Mă mai aștepti până mâine dimineața să vă dau răspuns?...

Rămas singur, flucera. — Hai Fidelea la plimbare. La 5, trebuie să mai facem și o vizită la pușcărie!..

La poartă îl întâlni pe nepotul gazdei. Un macedonean flecar, mustăcios și bețiv; d. Papadimitriu. Care se purta cu molețiere și frac, pălărie melon și manșete de cauciuc. Sughlița ca un guișat. Se plângea că-i orfan, n'are cine să-l pieptene. Vorbea despre o invenție: un fes., să-l faci invizibil, să poată fura....

Zina înclina spre amurg. Un timp în care te plimbai ca într'o cutie de puf. Debuta toamna cu metal pe frunze, cu răcoare și cer limpede. Se întâlni cu prietenul cu care avea să viziteze pe întemnițat. Prietenul purta ochelari americani surădea, vorbea ascutit și pițigăiat. Cugetă că sunt oameni cari există pentru că poartă pipă, o pereche de ochelari. Suiră în autobuzul care pleacă până la bariera dinspre temniță. Tăceau. Ascultau palavre. Mahalagii râdeau indicând binale cu degete negre. Fete aveau buze roșii, degete la fel. Prăveștiștea alerga ca un câine după vehicul. Fieștecare simți un scrâșnet interior la oprirea bruscă a mașinei. Poruiri pe jos, lăsând în urmă abatorul cu miros de sânge, podul care frânge tihna râului. Iși pegătiau o gravitate solemnă pentru clipa revederii. (Un întemnițat e mai presus de judecată, mai presus de vină. Trebuie să-i vorbești stănenit, să eviți cuvântul gren. O vizită la un pușcăriaș e o vizită decondoleanțe). Din mecanismul complicat al vieții și mersul ei, numai vârful își păstra agerimea. Soseaua spânzura gârbovă pe spina rea dealului. Sus, turla albe, zidul roșu. Peste ziduri, un cer înalt, slobod, care cunoștea senzual, unicul, veritabilul senz al libertății. La poarta închisorii: un cupeu închis, amintind un drec el. I, câteva briște cu cai suri, oameni sluși cu suman și opinci. Prin fereastră, se arată un cap, un surâs sadic.

— Intrați! O șapcă cusută cu fir salută.

Poarta cu multe lacăte se deschide. Incoape perecheziția. Călăuzirea pe sub bolți mânăstirești până la vorbitorul hoșilor. Vorbitorul e o cușcă. Temnicerii ca înălțătorii, deținuții ca panterele jigărite.

Sunt palizi, țienți de suferință. Dar iată-l și pe prieten! Venia gesticulând, ca descălcind un ghem de ață, era lămâiu, tuns și purta surtuțul pe braț ca lucrătorii la plată. Un țărnuș sosește, deabia ținându-și echilibrul, când o zărește pe mă-sa își bagă nasul cărnă printre gratii ca să-și stăvilească plânsul, un altul vără mâna în brau cu un gest de suferință neașteptată. Au vorbit puțin și echivoc. Erau incredințați că libertatea lor e ofensă pentru cel închis. Ceasul de vorbă se termină. Pe jos, înapoi, printre uliți povărnite, printre bordee de o umilință și blândeță umană. Și, pentru că simțeau un gol, băură bere rece și amară sub un umbrar de cărciumă. Tramvaiul îi aduse până în inima orașului. Se opriră la o simigerie, mâncară, din plictis, covrigi cu susan. Și se despărțiră.

A fost într'un murg de toamnă jilavă,
Ori poate într'o senină zi de primăvară
Sălbatecă, neastâmpărată și fugară..

A fost, ori n'a fost niciodată... Dar
Căsuțele cu răsul lor de var,
Biserica negrită și cu turla schilavă,
Copiii cu cămășile lor lungi și albe,
In sufletu-mi, cu străluciri de salbe,
Tot viu... și ca un făcător de rele
Nu pot să mă mai apăr azi de ele.

A fost într'un amurg de toamnă jilavă,
Ori poate într'o senină zi de primăvară
Sălbatecă și veselă, ca tot ce-i tânăr..
Urât de praf, de ziduri și de carte
Umblam prin sat, ori stam, gândind departe,
Pe prispa casei noastre dela țară...!?
Nu știu, nu știu, nu-mi mai aduc aminte,
Nici cum a fost, nici cum s'a petrecut...!

Atât știu doar, că uneori pierdut
Umblam pe câmpul gras de sănătate
Și știu că uneori în sat la noș
Fra atâta răs și voc bună —
Dar eu cu vântul și cu umbrele 'mpreună
Umblam cântând prin lanuri de trifoi
Și printre holde mari de grâu și de secară..

Și iar mai știu că'n zile dulci de Maiu,
Din prispa casei noastre dela țară,
Eu deslușeam pe câmp un sfânt alaiu
De popi, de oști, de strigăt de fanfară,
De fumuri de cădelniși, de biserici,
De 'nchipuiri, de flori, de cânt de clerici,
De chiofe, de nuntă și de soare
Intr'o neprihănită zi de sărbătoare...

Ca'n fașa unei necuprinse arătări
De plăsmuiri, de basme și minuni,
Genunchii mei se prăbușiau în dungi
In iarba caldă de svăcniri și sărutări
Și cu urechea pe pământul înflorit,
Cu fața prântre spicile de orz cu gene lungi,
Eu mă 'nchinam și ascultam înmărmurit:

Și vuctul pământului
Și baterile vântului
Și freamătul pădurilor
Și sgomotul securilor

Singur, în răscrucea drumurilor, în mijlocul norodului care mișuna,

— Fermecate sunt femeile vara, când carnea subțire și sănătoasă transpiră... și toamna când răcoarea se prinde pe obraji ca o pică de brumă! Dar gândia la o dovitură de stat. O pregătia de mult... Masse compacte atacă din trei părți temnița. Vin târâș, descind, urcă. — Se ascund, se îmbulzesc... Din clopotniță, santinele vestesc... Sunet de goarnă... armata urcă pe metereze... (Fieele sunt tăiate, poșta ocupată de insurgenți). Nu pot fi chemate ajutoare de nicieri. Pulpele se îngroșeau. Oboseala îl înșepenea. Văzduhul stins în gaz și păclă ustură ochii. In plin război civil, eră conducător și combatant. Prin îmbulzeală viețuia cât un țipăt. Se auziau pocnete, răgete subterane, puști bătău cu întrerupere peste toaca mitralierelor, strigăte de triumf. Temnița a fost cucerită. Aici, Ilya va vorbi și — va fi aclamat de mulțimea care nu pricepe începutul evului nou; dar se amări de osânda vieții nivelate. Fără vrere, ești tuns, meschinizat. Se compătimi. Porni spre casă. Iși aminti de Fidelea, unica lui pasiune, de ultimatumul Olgaței. — Ol-

Și doinele plugarilor
Și strigătul drumarilor
Și cântecul fecioarelor
Și murmurul izvoarelor!..

Și iar, par'că mai știu, cum altedăți,
In vremea pururi pulbere fugară,
La geamul casei noastre dela țară
Cu mii de maci și crini cânta grădina
A fericire și a sănătate
Și mă chema să-mi flutur păru'n vânt
Și să-i sărut de mii de ori lumina —

Cînd pe sub poale de păduri și pe sub coaste
Cu syon de scuturi și sclipiri de oaste,
Din vreme'n vreme chiotia câmpia
Și mă striga s'alerg cu căni de soare
Și să-i sărut, din gura 'ntreagă, bucuria...

Iar eu... eu ascultam uimit de toate,
Copil în gânduri și copil în suflet..
O, câte veri n'am pribegit prin lanuri
Cu haina n vânt, cu pieptul desfăcut,
Căznindu-mă cu mâinile amândouă
Să prind în brațe hohotul pădurii
Și răsul câmpului... să le sărut!

Ce vreau și ce'nsemnară toate acestea
Le mai simțese în suflet doar povestea,
Dar cum au fost și cum s'au petrecut
Eu nu pot să-mi dau seama niciodată!
Inșă din argintul farmec trecător
S'a iezuit în mine un izvor
Acoperit cu frunze galbene de plop —

Arar-arar, când sufletu-mi se'mparte,
O mână 'mpinge frunzele într'o parte
Și, ca un must armonios ce-ar vrea să fiarbă
Cu apele lui limpezi și senine,
Izvorul se revarsă peste mine
Și curge 'ntr'una, curge să mă 'nnece
Mareș, sălbatec și tulburător —

Sălbatecul, frumosul meu izvor,
Ce-i pasă lui că apele-i mă dor!?

TEODOR MURĂȘANU

Din volumul „Chiot Câmpenesc“ sub presă.

guța e o ființă delicioasă! — Era penibilă o mutare în faptul toamnei, o deplasare în necunoscut, într'o cameră neprietenosă pentru gustul perfid al unei gazde care nu înțelege un suflet și un cățel. Și sunt camere care te primesc ca pe un ocupat, mărâc și se supun pentru că n'au încotro, dar se dau la nervi și sfășie. Cheiul era pustiu. Un tramvai suna păcăind, pareă imprima manifeste incendiare și le împrăstia pe șine. Se plimbă îndelung Tarafe de lăutari colorau mirosul de usturoi și cărnuri fripte. Incepuse să bureze. O ploae de vasilină. Trecea câte un bețiv târșându-și tălpile pe caldarâmul ud. Ca să se simtă, poate, întovărășit îngâna. Asculta degradingolada ecoului (vedeați după cum se încovoala). Desigur că-și admira vocea!.. — Bezna creștea cu syon gătuț de orchestră și clipeau felinarele! Le asemui cu ochii de fiară cătrănită care se nutrește cu apă tulbură, te cernește ca sepiă, te încolățește ca șerpii. Pătrundeă burnița până în măduvă.

La parmaclac, se trezi din reveria bețivă.

— Te-ai gândit, domnule Ilya?

D. GHIȚĂ : BALCIC

— V-am spus, la noaptea te vei afla. —
Măine dimineață vă dau răspunsul.

— Bine, dar dumneata nu vrei să știi
că turbatul l-a mușcat azi pe Gică.

Gică fusese înadins legat la un genun-
chi ca să fie arătat chiriașului. Toate gaze-
lele au o fantastă ușurință în invenția
icanelor. Dar mai ales asta! Când plân-
ge Gică nu trebuie să-l privești. Nu trebuie
să treci prin entree să-l vezi cum plânge.
Gică trebuie menajat pentru că e obraznic.
Trebuie iubit pentru că-l iubeste bă-
răna, alintat pentru că-l alintă și ea.

Se lungi în pat, stinse lampa, fumă țig-
are după țigare. Pernele erau reci, prin
geamul spart intra răcoarea reavănă. Un
aflu cald se înălța peste ființă. Se trezi
în văz neobișnuit. Capul greu se desprin-
ge din trup, se bălăbania, plutia ca si-
rilele magice. Simți beatitudinea șorului
în înălțimi, ceva subtil care se volatiliza
și trupul lungi în pat, persistând, afănat,
ca o movilă de puf...

Dar bruse se trezisă viețile latente, vie-
țile, față de care a fost neatent și mitocan,
viețile de vis, în irupție de geizere și son-
le. Erau vise simultane și paralele, vise
desfășurate în spațiu în pofida legilor
perspectivei. Toată masa de ființe sugru-
nate pe sub tuneluri, tescuite subteran,
sbucniau viețuind cu intensitate, toate
zăndurile perfide ieșeau la suprafață, toa-
te reticențele, toate fulgerările de o clipă
se desfășurau cu fantastă claritate. Ilya
și păstra, în vacarm, calmul. N'avea glas,
nu simțea nevoie de mișcare. Se simțea
numai covârșit de solitudine și, privi, în
ipsă de altă preocupare. Ochiul reținea
amănuntele cum reține o femeie lăsa, un
detaliu anapoda de toaletă, se umplea de
privești. Un fel de șopron cu miros de
ceci uscați. Grinzi sprijineau burțile
boloboacelor de bere. Prin cepuri deschi-
se se filtra o dicoare chălimbarie. Ilya
gusta din toate boloboacele. Fiecare sta-

cană avea altă aromă, altă amărăciune,
cari intrau în pori ca o baie de iod, în
glandele din cerul gurii ca o amăreală de
colochint se depozitau ca în pivniți, în
stomac.

Ilya se înălța într-o atmosferă de cristal,
lucidă, veselă, plutia. — Am băut bere
din milostenia altora, am bolit și m'a
preocupat sinuciderea, acum sunt mort
și nu mai există acum — își zise cu mâl-
nire. — Și așa vrea să spun ceva frumos...
să rețin visul, își zise insul rațional care
stăruia viu, își păstra cumpătul și jude-
cata. Știa precis că visează. Destrămat,
fiecăre jivină trăia din inițiativă proprie,
împotriva aparatului de ordine. Dar, deși
visul șopronului stăruia repetându-se în
cercuri concentrice cu viteză crescândă,
se rupse dintr-un punct periferic o pri-
veliște nouă. — O piațetă cu catedrală. Oa-
meni, șuere, șgomote și ecouri se pipăiau
în besnă.

Un glas :!

— Prindeți-l pe bătrânul pahonț... inje-
cți-l cu scopolomina. (Insul rațional își
aminti de medicul de temniță americană
care înlocuia pe deținuții ca să-i siluiească,
să-i determine să spună numai adevă-
rul). Și porni o perindare repezită... ful-
gerător zăria... temnița, un grătar pe care
se prăjesc hoji... poarta... capul sadic...
curtea... pavaj... briște... bolji... înmor-
mântare cu muzică militară...

— Înțeleg să-l injectăm! striga un ne-
cunoscut retor... Prindeți-l, urzicați-l
smulgeți-i adevărul — vă sfătuiesc chiar,
— să ne spună dacă trăim. Ferecți-l ca
să ne deslege de farmec. Recunoște: sco-
polomina amorțește instinctele, dă visu-
lui luciditatea cea mai adevărată, vieții
maximumul de neastâmpăr și de calm.
Deșteaptă viața fără închipuire, fără su-
ferință, uniformă, reduce materia la e-
sențial. Dar, — cine știe unde s'a as-
cuns bătrânul pahonț? Injectați-vă mai
întâi pe voi ca să nu vă mințiți și poate...
— Să-l tundem! Nu vrem să ne mai

îngrozim... El e hirsut și rău... Mulțimea
îndesată bâzâia și catedrala se sdruncina.
Se iscă un învălășag, piațeta se răsturnă
ca oglindită în apă, plesnau lumini
în danș de aurora boreale, gânduri se
înălțau trăgând creerii în văzduh ca pe
scripte, copaci ardeau cununii de bleș-
tete...

Se deschise un geam spre alt peisaj.

Ilya se pipăia. Funcționa ca o mașină-
surpriză, cu resorturi, se deschidea ca o
armonică. Celelalte vise continuau ca un
ecou vizual, în penumbră.

Se afla în camera unei vile, nevăzute
de ochi, dar a cărei imagine crescuse vie
în minte. O cameră tapetată cu catifele
negre, înflorite cu fir.

Un catafalce înconjurat de șlesnicare bi-
sericești, mortul din sicriu, un fecior de
casă cu obrazul palid. În pereți spânzura
statui atârinate cu frânghii de sârmă, la
geamuri apar capete cu obraze ovale și
turtite, sbârcite și netede, cu și fără bar-
bă, o năvală de umbrei moi cari șoptesc și
se înghesue, foșnesc ca pomii în vânt, să-
săc cu gume desumflăte Ilya e covârșit,
horțilit de o tristeță întinsă, care țâșnește
dintr-insul ca dintre pietre, îl înmoae ca
ploaia spumoasă. Tristeța se adâncește,
inundă peste marginile ființei. Zarva înde-
părtată a viselor se învârtă; în jur e o
liniște neclintită. Deodată s'a pornit miș-
care. Statue au început să alerge în-
prejurul catafaleului, pe uși au sbughit
câini mopsi cu colți oțeliți. Mortul s'a deș-
teptat și-l strânge de mână. Mortul avea
răsuflul rece ca ușa deschisă spre curent.
Ilya vrea să fugă, mopsii îl amenință, se
reped cu boturi sălbatice. Nimeni nu vine
să-l scape. Se sbătea în încețare și fi-
gurile dela geam se scutură de râs. E un
lohot de butii goale, un râs scrâncăit de
ceaune, un cor în mai multe voci.

O respirație accelerată îl frigea... cărn-
nuri fierbinți îl pipăiau, buze lunecau pe
ceafă... degete în delir tremurau piano-
tând pe coaste... un păr sburlit gădila
tâmpla, o gură băjbăia, căutând gura
lui.

Se trezi besmetic.

— Taci... taci... Mata... tu știi?... Nu-i
spui mătușii!

O voce suspina fosforescentă, se sting-
gea. Piciorul de căprieș se întindea ca un
nerv. Un trup de fetiță se contracta de
friguri, carnea plângea cu sughituri. Olgu-
ța se îmbiba în carnea lui ca o alifie.

Câinele se svârcoli pe sub pat.

— Ah! bietul Fidelă... i-o fi frig?...
Nu-i așa: nu te mai muți?...

Eu i-am spus mătușii să nu te fie cu
căfel... Nu-l mai iubi p Fidelea — nu?

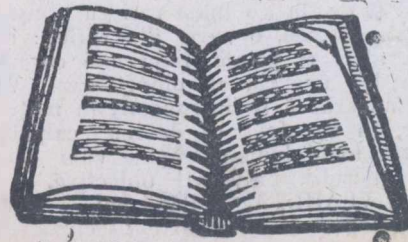
(Căfăia și se răspânda în miresme).
Mi-ai plăcut de când te-ai mutat la noi.
Ce dracu? Nu te pricepi? Ești al dracu-
lui... Aștepti să vie fetele la tine...

Respiră otrava rămasă în cameră, se
convinse că e viu, treaz, când auzi un
glas:

— Olguțo! — i-a vezi de ce plânge
Gică?... Patul gemu când cineva descinse.
Ilya se pomni iar singur, privindu-se în
oglină urmele torturilor delicate. — Ah!
cum nu te mai recunoșteam, smechere?...
Și nici el nu știa de ce, își trase o palmă.

ION CALUGĂRU

1922 Octombrie.

IN EMPIREU.

Jocul cu fluturi

Dialogul III: Capodopera face parte din lumea psihofizică

TITU MAIORESCU, VASILE CONTA, CARAGIALE, DELAVRANCEA, DUILIU ZAMFIRESCU, VLAHUȚA, TRIVALE.

DELAVRANCEA. — Domnule Maiorescu, noi sintem gata!

VLAHUȚA. — La ce? Barbule?

DELAVRANCEA. — Să ascultăm mai departe teoriile integralismului.

CARAGIALE. — Am fost noi poeți pe lumea cealaltă; dar pe lumea asta ne-am făcut curat filosofi!

DUILIU ZAMFIRESCU. — Apoi și pe lumea cealaltă am făcut din când în când filosofie... Știti, când nu prea ne da zor inspirația.

TITU MAIORESCU. — Imi pare bine că vreți să ținem șirul. Dar eu, ca profesor ce-am fost și aceasta a fost mândria vieții mele — o să încep cu o recare întrebări. Erau par'că două ori trei chestiuni care rămăseseră să fie limpezite. Ce zici domnule Conta?

VASILE CONTA. — Pare-mi-se că una era dacă Logica simțirii, așa cum o înțelege integralismul, nu este tot una cu Estetica obișnuită; sau dacă, din contră, nu e o nouă Estetică ce, împrumutând tot ce e bun din Estetica veche, răstoarnă pe de-a întregul concepțiile de până acum. A doua era în legătură cu hiperorganicul spencerian, — lumea psihofizică, dar nu prea văd în ce legătură poate fi această chestiune cu Estetica integralismului...

TRIVALE. — Imi dați voce, Domnule Maiorescu? Eu am pomenit întâi de lumea psihofizică a integralismului, și am pomenit-o, pentru că ea tocmai este într-o strânsă legătură cu Logica simțirii considerată ca o nouă Estetică.

VASILE CONTA. — Aș vrea să văd și eu, cum?

TRIVALE. — Imi dați voce să continuu?

MAIORESCU. — Cu plăcere, mai cu seamă că dumneata ai supt învățătura de la izvor!

TRIVALE. — Am văzut că Logica simțirii cuprinde principiile după care se obiectează și capătă ființă de sine stătătoare o parte din sufletul nostru, având însă toate elementele lui analizabile: intelect, afectivitate și energie, și pe cele inanalizabile: misticul, ce le unifică. Dar am zis rău: „principiile”, pentru că integralismul nu recunoaște decât unul: unitatea organică. Elementele din suflet ce se obiectivează trebuie să aibă această unitate. Capodopera, rezultatul acestei obiectivări este un organism, o ființă nouă, sau și, mai bine, o specie nouă.

CARAGIALE. — Iar ne-ai luat cu repezeala.

TRIVALE. — Și ce hocus-pocus este asta, de treci cu vorba de la capodoperă la unitatea organică, de la unitatea organică la ființa nouă și dela ființa nouă, printr'un salt mortal, la specia nouă. Mi se pare că ai să rupi gâtul integralismului.

TRIVALE. — Nu cred.

MAIORESCU. — Nici eu nu cred, dar că ai luat-o prea repede cu identificările, cred și eu. Ia s'o luăm mai cu binișorul. Și, va să zică, o parte din suflet: intelect, afect și voință, împreună cu rădăcina lor mistică, se obiectivează. Asta însemnează că se intrupează în material fizic, în așa fel, că devine palpabilă pentru toată lumea. Devine cum zicem noi, filosofii, universal obiectivă.

AL. VLAHUȚA. — Până aci, — și așa, — înțelegem și noi foarte bine.

MAIORESCU. — Acuma consecvența! Dacă, partea sufletului unificată, — hai să zicem mai bine, armonizată în diferitele ei elemente — devine corp material de sine stătător, atunci zice Trivale, acest corp apare ca ceva organic, ca o ființă nouă.

AL. VLAHUȚA. — Ca un lucru nou vreți să ziceți.

TITU MAIORESCU. — Fie și ca un lucru nou, dar lucru ori ființă tot una e, din momentul ce recunoaștem că e ceva obiectivat, ceva deosebit și de sine stătător, față de sufletul din care s'a născut.

CARAGIALE. — Vă rog, Domnule Maiorescu, să-nu dați voie să vă întrerup. Imi vine în minte, cum mi-a venit mie de multeori, atâtea năsbătii, una mare, care totuși poate să nu fie năsbătie de loc. Dumneata ziseși că lucrul ori ființa aceea obiectivată, supusă logiceii simțirii, — capodopera, ca să-i zicem pe nume — s'a născut din sufletul poetului ori artistului. Dacă s'a născut, trebuie să aibă tată și mamă! Și tare mă tem că integralismul va trebui să-i dea acestui făt-frumos doi părinți, pe care, fără greș eu îi cred că sunt Natura, mama, și Sufletul tatăl. Din îmbrățișarea Sufletului cu Natura trebuie să răsără acea ființă nouă, capodopera; și să trăiască pe lume viața ei independentă de a părinților.

TITU MAIORESCU. — Se vrea poate ce: ceea ce numești dumneata năsbătie să fie o adâncă gândire. Dar urmărirea ei n'e-ar rătăci din drumul pe care l-am apucat. E bine să reținem însă din această observare a lui Caragiale termenul de „făt frumos” dat capodoperei. Scăpăm și de controversa cu „lucrul” și „ființa” domnului Vlahuță. Și, deci, Logica simțirii garantează că „fătfrumosul” eșit din sufletul poetului este viabil, iar nu o imitație de tinicheia vopsită.

TRIVALE. — Aceasta e expresia cu care dumneavoastră ați caracterizat operele de imitație, scoțând în relief viabilitatea și originalitatea comediilor domnului Caragiale.

TITU MAIORESCU. — Așa e, dar trebuie atunci să accentuez nu numai viabilitatea în legătură cu moravurile de la noi, de pe la 1883, ci și pe cea în legătură, cu umanitatea. Dar desi eram convins de genialitatea creațiilor lui Caragiale, — tactul, cu care trebuia să purced în critica de pe atunci, mă îndemna să-i recunosc doar talentul, atât de rar în țara Românească pe vremea aceea...

DUILIU ZAMFIRESCU. — Ertati-mă, domnule Maiorescu, dar mi se pare că, cu amintirile din vremea pământească, iar ne-am depărtat de chestiune. Înțelegem că o capodoperă este o ființă, un „făt-frumos” cum s'a zis, născut din sufletul poetului; dar nu am înțeles de ce i-a zis Trivale specie, cum n'am înțeles cum stă lucrul cu lumea psihofizică, fără să mai vorbesc de legătura dintre Logica simțirii și Estetica curentă...

DELAVRANCEA. — E adevărat că ne bălăcim cam de mult cu chestiile acestea. Și de asta, Trivale, ești de vină. Eu zic să rugăm pe domnul Maiorescu să desfășure șiretenia mai departe numai dumnealui.

TITU MAIORESCU. — Numai eu singur n'o s'o pot face: una, că aci nu fac o lecțiune și o să mă întrerupeți cu li-

Intre ierburi înflorite, între grâne
Pe-un covor de borangic mă odihnesc-
Boabele de grâu miroase-a pâine,
Câte unul mai lptos eu îl strivesc
Intre dinți—și împletesc tăcut în sine
Mii de doruri, pentru viața împletesc,

Peste lanuri de departe rofitor
Nourăș, ca niște sutute de floare
Vin spre mine fluturi albi scăldați în

[Soare:]

Eu i-aștept și-mi cat în suflet gândul lo
Și mbătat imi rade sufletul, de-mi pare,
Că pe cer e el stăpânitor...

Și cu stolul fluturilor, parcă
Fermecat de vraja vieții mele,
M'am urcat pe-o străvezie barcă.
Și vâslim cu aripi ușurele
Apele seninului departe,
Ca mi-e drumul parcă dincolo de moarte

G. TAT 17

bertatea, pe care o aveți dela ființa noastră empirică: și al doilea, că ar fi ca un monoton. Dar a avut dreptate Duiliu ca din nou să mă întrerupă. Si deci voi căuta să înod firul. Capodopera sau fătfrumosul scăpat din sufletul poetului sau artistului are însușirea de a fi suflet încorporat în materie fizică; dar, în constituția capodoperei, materia fizică nu mai e fizică, fiind pătrunsă de suflet, ni stările sufletesti nu mai sunt stări sufletesti, fiindcă nu pot fi pricepute decât prin materia fizică. Integralismul e în drept dar ca, pe lângă lumea fizică și pe lângă lumea sufletescă să mai recunoască o a treia lume lumea psihofizică. Și atunci, firește, avem trei feluri de ființe sau lucruri: ființe fizice: un corp cersit un mineral, un stejar, un leu, un om; ființe sufletesti: o gândire, o pasiune, impulsivitate, o dorință, etc., și ființe psihofizice: o statuă ca „Moise” de Michelangelo o epopee ca „Iliada” lui Homer o operă dramatică cum e „O Scrisoare pierdută” a dumatile, Caragiale.

VASILE CONTA. — Impărțirea în trei lumi mi se pare arbitrară. Lumea psihofizică e în realitate hiperorganicul lui Spencer, care însă nu e decât o dependență a lumii fizice. Orice nevoie în legătură cu conservarea existenței fizice se traduce printr'o stare sufletescă, dorință sau temere, care dă naștere la o mișcare fizică de apropiere sau de depărtare față de lucrul dorit sau temut. Așa fiind, orice capodoperă nu e altceva decât o mișcare hiperorganică sau psihofizică în legătură cu nevoile artistului sau poetului. Și de aci, invenția aceasta cu a treia lume, mi se pare — cu voie dumneavoastră, și deși suntem în Empireu — o mare moftologie...

TITU MAIORESCU. — Te cam grăbești și devii și pasionat, domnule Conta. Nu uita că trăiești într'o lume, în care n'ai crezut și pe care cu toate acestea cu raționalismul dumitale rectiliniu, ai negat-o — deși vezi că există. Și acum să arăt de ce zic că ne grăbim, când identificăm mișcările fizice dictate de voință cu feți frumoși pe care-i numim opere de artă. Cele trei lumi pe care le deosebim integralismul există, într'adevăr. Astfel lumea fizică e totalitatea fenomenelor care, prin actul de cunoaștere, rămân neschimbate. Ori cât ne-am înnoțit cunoștințele despre „soare”, el tot „soar

rămâne, absolut neinfluențat de cunștințele noastre despre dânsul. Așa e, domnule Conta?

VASILE CONȚA. — Nu pot s'o tăgă-

știi: așa e, domnule Conta. — Nu pot s'o tăgăștii: așa e, domnule Conta. — Lumea sufletească cuprinde din contră, totalitatea fenomenelor care, prin actul de cunoaștere, pot să nu se schimbe. Ca să cunoști o ființă, o emoție, o hotărâre, trebuie să îndrepti atenția asupra lor și să luminezi. De îndată însă ce le-ai luminat, le-ai schimbat. Integralismul arată tot progresul omenesc se datorește tocmai acestei proprietăți a fenomenelor științifice care au firea că nu pot să se schimbe, când vrem să le cunoaștem. Cunoașterea în lumea sufletească e critică — pozitivă sau negativă; — și e critică e o îndrumare spre schimbare, spre progres. Cred că e destul de clar. Așa e, domnule Conta?

VASILE CONȚA. — Și, de-aș vrea s'o adușee, nu pot.

TITU MAIORESCU. — Acum, ia băi de seamă la făt-frumosul pe care-l numim operă de artă și vedeți dacă puțin să-l introducem în una sau alta din aceste două lumi, precum am putut reduce mișcările provenite din voință în sfera lumii fizice. Să luăm, de pildă, „Scrisoare pierdută” a dămitalelele Caragiale. Știți că acum toată lumea o spune: trînsa nu se poate schimba o virgulă, cu cât cunoaștem mai mult, cu atât lemm că șirul cuvintelor din diferitele scene, șirul replicelor din diferitele acte năne inalterabil și absolut neschimbabil. Din ce lume putem zice dar, că face te înfățișarea exterioară, forma, capodoperei „O scrisoare pierdută”?

VASILE CONȚA. — De sigur că din lumea fizică.

TITU MAIORESCU. — Putem oare înzice acelaș lucru și de fondul ei? O alegem oare toți la fel? Ființa ei, în cât e capodoperă, în acelaș fel se reflectează în sufletele tuturor? Sau, înbând pe chiar autorul ei: Spune drept, domnule Caragiale, dacă și-o aduci înainte acum așa cum ai făcut-o atunci, și dacă în timpul vieții dămitalele ai avut aceeași idee în privința interpretării eritelor dămitalele personajii?

CARAGIALE. — Să vă spui numai una, am la Weimar și am petrecut o noapte aceeaș cameră cu autorul integralismului. Ei bine, o seară întregă — afurilit, că, nu i-oiu zice altfel — m'a necășă-i spun care e personajul principal comediei. I-am pomenit de Tipătescu, Trakanache, de coana Zoțica — dar m'a pe Cajavencu l-am uitat! Acum lecași și dumneavoastră...

TITU MAIORESCU. — Atunci, din ce ne poate să facă fondul unei capodopere, care, se schimbă dela un individ la altul, și care la acelaș individ și chiar la acelaș individ crăe a creiat-o se schimbă oă cu actul de cunoaștere?

VASILE CONȚA. — De bună seamă că de parte din lumea psihică.

TITU MAIORESCU. — Va să zică: făt-mosul nostru face parte și din lumea fizică, și din lumea sufletească. Așa e, domnule Conta?

VASILE CONȚA. — Nu pot s'o neg: capodopera face parte din amândouă lumi. Dar e pretențios să spui că e vorba de mai mult decât mai puțin, decât de oare-lă lume! Cel mult putem recunoașee că mișcările exterioare dictate de înță prin derințele și temerile noastre, sunt de două feluri: unele practice pe care le putem numi fizico psihice...

TRIVALE. — Așa le numește și integralismul.

VASILE CONȚA. — Te rog nu mă întrerupe! Și zic: cel mult putem recunoașee unele mișcări practice fizicopsihice și altele, teoretice sau ideale, pe care le putem numi psihofizice și care nu sunt decât capodoperele. Dar teoretice ori ideale sau psihofizice ele ca și celelalte sunt fizice, ca unele ce au o formă în spațiu și în timp, pe care o putem măsura și cântări ca pe orice element material.

TITU MAIORESCU. — Așa ar fi, dacă făt-frumosul numit capodoperă și-ar avea în adevăr existența în spațiu și timp, ca mișcările celelalte fizice.

Dar vezi că ele nu există decât în aparență în spațiu și timp. Ele trăesc pe veșnicie numai și numai în conștiința umană. Capodopera nu există, cum se pare, în afara noastră; ca nu poate exista decât în conștiința noastră și numai atunci când, prin sârguință și capacitate, am putut-o introduce într'înșă cu toate organele ei esențiale. Căci aci nu e vorba numai de a memora, precum presupune critica istorică. În orice caz nu e vorba de a memora numai intelectualicește. Poți memora așa o capodoperă, fără s'o pricepi și deci fără s'o poți introduce în conștiință. Capodopera nu există decât atunci, când toată substanța ei sufletească văzută prin formă și armonie se preface în substanță sufletească în propria-ne conștiință integrală. Putem, oare domnule

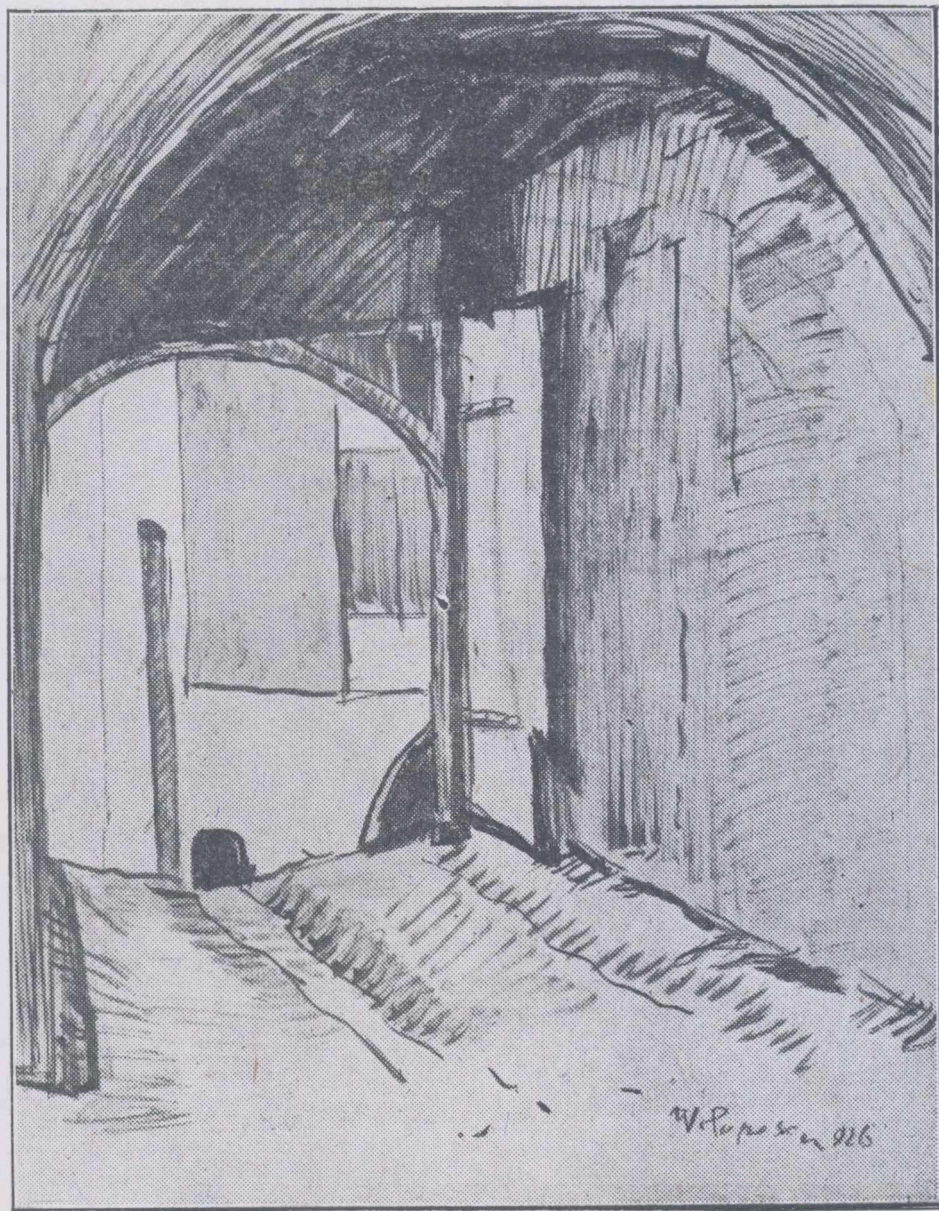
Conta, să zicem acelaș lucru și de celelalte mișcări utile, care cu drept cuvânt sunt considerate ca fizice sau fizicopsihice?

VASILE CONȚA. — Mă declar învins. Argumentul este peremptoriu. Acum mi se luminează tot înaintea ochilor. E o adevărată revelație. Da, acum văd că o capodoperă e altceva decât regulamentul unor mișcări fizice. Ea trăește în noi, deși pare afară din noi. Și mai văd, că deși existența ei externă, forma e neschimbabilă, fondul se schimbă, prin cunoaștere, dela om la om, și la fiecare om, dela act de cunoaștere la act de cunoaștere. Mai văd că toate particularitățile formei fizice n'au nici un înțeles fizic, căci nu pot fi înțelese ele prin ele, ci numai prin nuanțele sufletești ce ele ne pot deștepta în suflet. Este evident că psihicul se pierde în fizic și fizicul se pierde în psihic, pentru că să răsară amănțlouă într'una, — cum s'a zis — ca un făt frumos dintr'altă lume. Este vorba de lumea cea de-a treia — de lumea psihofizică.

AL. VLAHUȚA. — Va să zică asta a fost lumea noastră, a poezilor...

TITU MAIORESCU. — A dumneavoastră, da; dar numai când puteați crea capodopere.

AL. VLAHUȚA. — Păcat. Noi, poezii, credem că tot ce compunem sunt capodopere — și de-aceia zicem...

VASILE POPESCU: DIN MANGALIA

OSPICIUL

Zi de toamnă timpurie, Cer de plumb. Moină.

Un castel vechi la poalele unui munte adăpostește o ceată de nebuni, mai mult sau mai puțin geniali.

Parcul și împrejurimile castelului sunt pustii. Pajiștea pe care șevaletele pictorilor aruncă în zile însoțite pete de umbră, e umedă și băncile albe de plop stau părăsite.

Nebunii s'au inclis prin odaile cu ferestre oblonite, cu pereții văruiți și cu mobila de sanatoriu.

Unul în halat, cu bonetă galbenă de lână, pufăe din lulea și urmărește zborul muștelor pe jumătate amorțite de frig. Altul, citește biblia, călare pe scaun. Al treilea scrie și-și recitește cu glas tare, în singurătatea odăiei, versurile.

În sala de lectură cu mese de scris și divane bătrânești, un copil își întemeiază o gospodărie minusculă pe covor. O fată tânără citește cu mâinile la tâmpile. Doi blazați joacă table.

Într-o odăie mare cu trei ferestre oferind trei perspective deosebite, stă ghemuită o nebună mică și îndrăcită.

În ziua aceasta nebunia e calmă, dulce și inofensivă.

A avut și zile de nebunie zbuciumată, furioasă și nopți vijelioase de nesomn. O torturează mereu un gând.

Din seara când bărbatul ei a găsit-o în brațele iubitului și-a închis-o în odaia cu cele trei ferestre, din ultimul etaj, aude un zgomot ciudat care vine din horn și se oprește la gura sobei.

Sfrr! sfrr! sfrr!

Ce să fie? Nu e vântul. Atunci ce e? Nebuna nu mai are somn. Sfârâitul din corb îi sfredelește în creier și în inimă. Toată noaptea stă într-un colț și ascultă: Sfrr! sfrr! sfrr!

Mii de gânduri o năpădesc

N'a avut noroc în viață. Acum e încuiată în odăie și iubitul o așteaptă în zadar în turnul castelului. Cel puțin dacă sfârâitul ar lăsa-o să doarmă.

În ziua asta de toamnă timpurie un slujitor al castelului a venit să aprindă focul.

Sfârâitul din horn se aude din ce în ce

mai tare. Slujitorului îi e teamă să se apropie.

— Auzi cum sfârâie în horn? Auzi?

— Aud, răspunse slujitorul.

— Ce să fie?

— Știu eu? Or fi umblând duhurile.

— Duhuri rele?

— Doamne fereste. Se zice că domnița care a stăpânit castelul nu se avea tocmai bine cu Dumnezeu.

— De ce?

— Apoi vezi mata, era tare drăgostoasă și stăpânul o încuia în odaia asta. Bătrânii spun că își primea iubii prin horn.

Nebuna izbucni într'un răs scurt.

Slujitorul îngheță de spaimă, cu mâna pe ușa sobei când o văzu sărind din pat și deschizând-o brusc.

Sfârâitul încetă în horn și umplu într-o clipă odaia.

Prin ușa deschisă a sobei țâșni zglobie o rândunică, apoi încă una și încă una, până ce umplură încăperea.

Slujitorul deschise ștergăstră.

Păsările se zbătură câțva timp în jurul cerevelelor, apoi o zbughiră afară. În odăie n'au rămas decât două. Stăteau strâns lipite una de alta și se dezmerdau cu ciocurile.

Toate încercările de a le despărți rămăneau zidarnice, ele stăteau neclintite la căpătâiul patului, parecă ar fi fost țintuite acolo.

Slujitorul se înclină și eși îngrozit.

Cele două păsărele se dezmerdau ca doi îndrăgostiți.

Nebuna își aduse aminte de cuvintele slujitorului:

„Domnița sta încuiată în casă și-și primea iubii pe horn“.

Ea e domnița. S'a prefăcut în pasăre și iubitul ei deasemenea. În sfârșit s'au regăsit și nimeni nu-i mai poate despărți. Odaia poate să rămăie de acum încolo mereu încuiată.

Sfârâitul a încetat. Nu se mai aude decât focul mocnind, în sobă.

În atmosfera de acalmie din odăie, pensionara castelului adoarnă fericită.

La căpătâiul patului cele două păsărele scâpate din captivitate, se dezmerdă cu ciocurile lor ascuțite.

SARINA CASSVAN-PAS

DELAVRANCEA. — Teoria asta pare adevărată, dar grozav ne taie din ifosele ce le-am avut în viață.

DULIU ZAMFIRESCU. — Pe mine, care am avut, mai înainte de toate, o conștiință prea artistică, aproape mă nimește. Am văzut-o eu din rândul trecut; dar omul nu poate fi decât C.E.E., nu ce crede el despre sine.

CARAGIALE. — Mi se pare că teoria asta mai mult lui Creangă, lui Eminescu și mie ne convine. De ce n'aș crede că e și adevărată? Căci doar așa ne învață pragmatismul!

TIU MAIORESCU. — Pragmatismul confundă adevărul științific cu adevărul practic, logica intelectualului cu logica voioșei. Dar asta pentru akă dată! Să lășăm și această teorie, — ca și personalitățile! — și să conchidem. Capodoperele, născute din conștiință și peste conștiință poetului și artistului, nu pot trăi decât în conștiința omenirii: ea e atmosfera și cerul lor. Acolo ele trăiesc ca existențe ale unei noi lumi, ale lumii psihofizice, care, fizică și sufletească în acelaș timp, este totuși altceva decât psihic și fizic! Această lume psihofizică este descoperirea integralismului, și trebuie să ne mândrim cu ea. Ea ne scapă de vechiul idealism, care plutea în norii nesiguranței, și ne dă un nou idealism,

dar pipăit. Deși nu pare mare lucru, această teorie este plină de consecvențe neașteptate.

VASILE CONTA. — Această teorie răstoarnă în adevăr idealismul **nebulos** — acelaș pe care am vrut să-l răstorn și eu cu materialismul meu a **outrance** — dar ea îl menține dându-i un înțeles **tangibil și controlabil**.

DULIU ZAMFIRESCU. — Teoria e frumoasă și lămurită. Și aș vrea să fie tot așa de lămurită și concepția capodoperei, speciei și Logica suntem în legătură cu Istorică curentă.

TRIVALE. — Aceste chestiuni acum se rezolvă **numai decăt**.

MAIORESCU. — Numai decăt, da; dar **uu acum**.

AL. VLAHUTA. — Asta vream să zic și eu.

CARAGIALE. — Eu, să spun drept, grozav aș fi vrut să aflu, o clipă mai curând, **cum de-am născut eu specii!**

TIU MAIORESCU. — Nu ai nimic de pierdut așteptându-l, Caragiale!

CARAGIALE. — Ce bine ar fi fost, domnule Maiorescu, ca noi să fi fost și pe pământ, cum suntem aci în Empireu!

TIU MAIORESCU. — Bine că suntem așa măcar acum.

Richard Wagner dirija „Loheng“ la Opera din Viena. Pela sfârșitul du lui își puse bagheta pe pupitru, lăsă chestra să cânte singură și surăse v la sfârșit, izbucni o furtună de apl atât de îndelungată, încât Wagner bui să se ridice și să mulțumească pupitru, șoptind în același timp muzi jilor de lângă dânsul:

— Mi se pare că-i place mai bine blicului când nu dirizez eu!

Într-o noapte, Balzac medita asupra lui roman, când auzi un șgomot din ierăscă. Se uită acolo și văzu cum, mare băgare de seamă, un corp om se lăsa în camera sa. Balzac nu își reține răsul văzând pe acel nenoroc începu să râdă cu hohot. Banditul, u observându-l, aproape involuntar i trebă:

— De ce râzi?

— Cum să nu râd prietene, răsp Balzac, când văd cum cauți ceva noaptea, când eu nici ziua nu gă nimie!

Un autor dramatic fără succes se într-o zi la Dumas tatăl și-l ameninț se va sinucide, ucizându-și și cei copii, dacă nu-i va da imediat trei de franci.

Dumas scotoci toate buzunarele, da găsi decăt două sute.

— Imi trebuie neapărat trei sute, peță autorul sau eu și cei trei copi mei sunt pierduți!

— Ei bine, îți fac o propunere, zise mas, ia aceste două sute și sinucide deocamdată numai pe dumneata!

Cineva zise lui Sarah Bernhardt:

— Aveți un păr alb, doamnă!

Sarah se apropie de oglindă, exa cu atenție părul alb, oftă apoi usu zise:

— Slava Domnului că se află în ea mea falșă!

Paderewski punca pe una din ele sale să cânte o sonată de Schubert înainte ca ea să înceapă, îi observă compozitorul se gândise desigur logodnică, poate, și că rândul de goste îi este adresat ei.

După aceea rugă pe fată, ca să înce Ea cântă în așa fel că Paderewski o trerupse, spunându-i:

— Dar, auzindu-vă domnișoară, impresia că Schubert nu se adresează godniciei, ci soacrei...

Ludwig Börne, criticul german, se odată într'un cunoscut salon literar propiindu-se de un grup de bătrâni discutau o chestiune de estetică, Lud care n'avea atunci decăt 20 de ani, tervenii. Dar deabia începu să vorbe și un domn respectabil, privind-l după ochelari, îi zise:

— Taci, domnule, nu te amesteca, te-a întrebat nimeni, nimie. Eu la vă d-tale nu eram decăt un măgar.

— Atunci v'ați conservat bine, rip Börne, inclinandu-se profund.

Floarea lui Sânzien

de RADU GYR și N. MILCU

— Actul I. — Țara Gâzelor. —

LIBELULA (apropiindu-se mai mult:)

Scoală, scoală Sânzien,
Ștergeți ochii de polen!
Am să mor aci de dor?

SANZIEN

Dați-mi floarea florilor!...

(privind fix și amăgît umbra Libelulei...)
...O umbră 'n vânt alene se leagănă, și vine
Incoa tremurătoare... S'apropie de mine...
(Libelula, ea și cum ea ar fi cea visată :)
Cu aripele 'ntinse de mi-te-au rupt, — te cer...
De vei muri, — te-oi duce pe pieptul meu, la cer!
(revenindu-și)

...Dar nu e floare albă visată din răzor...

BARGAUNUL SFETNIC

O libelulă plânge!...

SANZIEN

Nu-i floarea-florilor!...

(Pauză apăsătoare)

Floarea, floarea îi e dragă!..

LIBELULA — — — — —

Cine mi-a vorbit de „ca”

LIBELULA

...Din palatul meu, din mlaștini, am venit din țara mea.
Te doream... Și-atunci nebună să mă risîpesc în zare
Am zburat... Dar obosită, în livadă, sub o floare,
M'am culcat s'adorm la umbră... Somnul mă cuprinsese ușor...
Nu adânc... Simțeam prin aripi, prin tot trupul, un fior
Dulce, — că simții de-odată cum plăcerea lui mă doare...
M'am simțit atunci cuprinsă într-o coajă de răcoare
Dar ardeam... Și-atunci, trezită dintr'un vis amăgitor
Te-am văzut trecând, pe tine...

SANZIEN

Unde-i „floarea-florilor?”

Nu e ca!.. Plecași! Lăsați-mi somnul! Iartă, găză dulce...
Nu te pot iubi! În floare îmi duc dorul să se culce...
LIBELULA

Te-am iubit... Zburași departe... Am venit să-ți fiu aproape
N'ai să mă iubești! Mai bine... Incurând 'or să mă'ngroape
Sub polen vărsat de cupe argintii de crin, târziu...
Și cu gândul dus la tine am s'adorm fără să știu...
Dorul meu te vrea!

SANZIEN

...În gândul meu curat de mărgărit

Pentru ce să pic otravă, Libelulă, să te mint?

Floarea-florilor mi-e dragă!

(eșud din cupă, către sfetnic și întregă curte)

Bărgăune, tu fânțar,

Tu, trimisul să o cauți, dincolo, peste hotare,

Ai aflat-o? Spune! Unde-i?

(toți sunt muți)

Haide, ce stai? O!.. Tânțar!..

ȚANȚARUL MARACINE

Fluture, mărite Doamne, a fost totul în zadar!

SANZIEN

Cum?

ȚANȚARUL MARACINE

O! Rege-al țării noastre de grădini fără de moarte.
În zadar!..

SANZIEN

Tăceți tăcere. — Vecinie îmi va fi departe!..

(cu glasul sugrumat de durere :)

Eu pentru ce să fiu un orb?
De ce mireazma-i să n'o sorb?
Mi-aș vinde viața pe un fir
Ce poartă aur de potir
Mi-aș rupe-atipa 'n orice spin
Pentru lumina ei de erin!
...Și-aș aduna atât polen
Și-atât nectar i-aș aduna,
Cât n'a gândit să strângă ea
Pentru Sânzien...

(plânsul îl înecă.)

Eu pentru ce să fiu un orb?..

(Plânge)

(În această clipă, toate florile plâng. Petalele se cern pe jos, pe măsură ce fiecare floare își spune cântecul. Sânzien trece dela una la alta, se reazimă cu durere de lujerul

fiecăroia ascultându-i jalea, — pentru a rămâne el în sus, nemângâiat

Mușuroaiele de furnici pe dealuri se luminesc în roșu, în timp ce stupurile se colorează în galben. În depărtare, coruri de greieri).

CRINUL

Crin plâpând bătut de brumă
Eu sunt floarea albă 'n flori,
Dimineața pân 'n zori
Car din soare apă sfântă
În căușul meu de ceară.
Și în fiecare seară,
În corola mea e nuntă :
Stelele cu umbrele
Mierea cu albinele
Vântu cu suspinele...
Stropi de lacrimi, muguraș,
Nu mai plânge, fluturaș!..
(se scutură)

BARGAUNUL SFETNIC (fluturului :)

Mărite Doamne, lasă! Durerea e prea grea!
Cunosc povestea asta : a fost cândva a mea...
(Sânzien plânge)

TRANDAFIRUL

Îmbălsămat ea nimeni, eu sânt un trandafir.
Mi-e dragă o albiuă! Dar mierea din chimir
Mi-a luat-o, hoașa, toată! De-atunci pleacă în lume...
Eu, roza ei victimă, mă rog... a unei glume,
Mă 'mbălsămă de miros de-atuncea Dumnezeu :
Bătrân, să fiu tot tânăr, și s'o aștept mereu...
(se scutură)

Stropi de lacrimi, muguraș,
Nu mai plânge fluturaș...
(Sânzien plânge)

BARGAUNUL SFETNIC

Auzi? Și trandafirul... Durerea ta nu-i nouă...

(îmbiindu-l)

Vrei miere groasă, multă... Sau vrei un strop de rouă!..

LAMAȚA

Sunt lămâiță albă pe fruntea mirilor
La nunta ta, o!.. flutur, și-a floarei florilor,
(Sânzien tresare)

La nunta voastră, însu-mi jertfindu-mi floarea mea.
Oricare-ar fi surata, am s'o necunun cu ea...
(Se scutură)

MARGHERITA

Și eu... și eu...

FLORILE TOATE

Și noi...

SANZIEN

Cum?.. toate, toate, toate?!..

LIBELULA

Iau pildă de la voi...

(îngenunchă într'un colț)

SANZIEN

Iubire! Simt în mine o ghiară de vrăjmaș...
Iubire!.. Trece vântul, salbatic, prin panăș...
Iubire! — Mi-i panășul de-argint, un nor de fum.
Iubire... S'cerșetorul întârziat pe drum!
...Un cavaler din basme cu haina sfâșiată
Doi ochi în cearcăn vânat, o liră șărâmată,
Sau fluture sfelnic cu aripele străse!..
(celorlalți)

Urăse sfiala voastră! Nu vreau petale plânse...
Și florile-astea moarte să mi-le dați pe foc!
Voi merge însu-mi, singur..

BARGAUNUL SFETNIC

Stăpâne, stai pe loc!

(Toți sunt incremențiți. Sânzien, vizionar :)

SANZIEN

E dincolo de lume, pe celălalt tărâm!
Și totuși, e aproape!.. Iubim și o urâm...
O blestemăm, și totuși ni-i binecuvântarea;
E floarea câmpurilor, a glastrelor, e floarea
De pretutindeni!.. Însă ea nu-i în nici o parte!..
BARGAUNUL SFETNIC
De nu ar fi minunea n'ar fi așa departe...

SANZIEN

Pleca-voi singur, singur! Voi n'ați găsit-o, eu
O voi afla!

BARGAUNUL SFETNIC
Dar bine...

SANZIEN

Știu : drumul este greu...

O ALBINA

Spre țara floarei?... Doamne, cu tine vor zbura
Și aripile noastre pe lângă-aripea ta!

BARGAUNELE SFETNIC (înduplecat de gând)

Venim cu tine doamne!

SANZIEN (fericit)

Cu toți?... Adevărat!...

Curteni, curteni, să mergem! Să dați foc la palat!

Așa e?... Sănțești gata? — înnebunesc de dor!...

TOȚI

Trăiască voevodul și floarea-florilor!..

SANZIEN

Cutrecrai pământul, nebun, din floare'n floare,
De-ași fi putut, — s'o aflu așa fi zburat în soare.
Iar seara n'vins de trudă, la umbra din poiene,
Visam... la luna'n aripi și stele pe antene...

TOȚI

La drum, spre țara mândră a floarei — cosânzene!

SANZIEN

Ori și unde va fi țara
Orice stavili ne-ar desparte,
Pân' la ea ori câtă cale
Lungă-ar fi, cât de departe,
Voi zbura, nebun, s'o aflu
Chiar de n'vins de vânturi grele,
Intr'o zi au s'o mângâie
Numai aripile mele...

LIBELULA (din colțul ei de umbră)

Vă cer, aripi de ceară, un strop de îndurare.

Ai milă... până mâine... Eu mor de întristare...

Și așa muri și altfel, chiar tu de m'ai iubi:

O libelulă moare când a trăit o zi...

...In zori, putea-vei, tânăr, călăuzit de gând,

Hotarul țării tale de găze sfărâmand,

Să zbori... să zbori departe pe drum de raze lungi...

Dar n'ai s'ajungi la floare... Nu trebuie s'ajungi...

SANZIEN

Să nu ajung? Ce spune?

LIBELULA

Cu aripile 'n vânt,

Aștept, în giulgi albastru, să-mi sape un mormânt.

Mi-or fițui în stele, mormântul, sub o floare,

Dar și atunci aripe spre tine-ar vrea să zboare...

Iubite, nu te duc! Indură-te de mine...

Nenorocite flutur!...

SANZIEN

Mă duc! Te las cu bine...

GAZELE

La drum! Plecăm îndată!

BARGAUNUL SFETNIC

Așa ni-i soarta!...

O ALBINA (unuș greier)

Vere,

Mai stați, n'avem merinde! S'aduc puțină miere...

LIBELULA (rugător, lui Sânzien :)

Dar pleacă mâine, mâine!...

SANZIEN

Cum : mâine!... Nebunie!...

Dar până mâine este mai mult de-o veșnicie

De „mâine“ mă desparte prăpăstii, veacuri, ape...

„Acum“ sfărâmă timpul și mi-o arată-aproape,

Acum, acum! Sânt gata? Oșteni, bondari, furnici,

Vași strâns cu toți? Să mergem! Tu, sfetnice : aici

Să-mi fii alături, statul!... Străjere, spre hotar!

Tu greiere, în frunte!... Voi, viespi de chilimbar,

Călți de zbor aripe!... Piciorul pentru mers...

(Oastea s'a gătit de drum)

Popor de găze, haidem!

TANȚARUL MARACINE (rămas eel din urmă :)

Un nou prilej de vers!...

„Cu ființa-mi fășăindă

T-ț... de v'am iubit,

Să v'amintăți cu toți

De scumpu-mi fășăit...”

(ese fluerând)

STRAMOȘUL GREIERILOR

(Irezindu-se din somn pentru o clipă :)

Hai? Ce e larma asta? Nu poți să dormi un pic!...

Dar bine că plecară... Să ațipesc subț spic!...

(Se culcă și doarme).

(L'coul larmei de găze se îndepărtează. Câte-va lumini

din satul de mușuroaie pâlpaie speriate. Tăcere, străbi
tută de plânsul înăbușit al Libelulei. O lună uriașă s
urcă pe cer. Toate florile par de chiciură).

LIBELULA

(după un hohot de plâns)

...Și a plecat... spre floare... departe'n miază-zi!

E trist să mori cu seara când ai trăit o zi...

Ași vrea din Libelulă să mă preschimb în floare...

FLUTURUL DE NOAPTE

(Intră. „Zboară“ de câteva ori împrejurul Libelulei, apoi

Iubito, dormi? In noapte ești singura suflare?

Știu. Sânzien acuma departe e de-aici.

Dar ai să-l uiți. El singur s'o întoarce într'o zi.

LIBELULA

O, prea târziu!...

FLUTURUL DE NOAPTE

Dar bine, — oricând nu-i prea târziu!

De-i dreaptă vorba asta, așa mai putea să viu

Eu însumi lângă tine? Să cânt iubirea noastră?

Momiț ades, nebunul, de-o flacăra albastră,

De-un felinar, de-un sfeșnic, uitasem chiar de-aceia

Cărei închin acuma, smerit, iubirea mea...

LIBELULA

Târziu ți-aduci aminte!

FLUTURUL DE NOAPTE

Mustrea ta mă doare

LIBELULA

Eu l'am iertat pe dânsul c'a îndrăgit o floare...

FLUTURUL DE NOAPTE

Hai, uită-l! El la rândul-i te va uita... Nu crezi?

LIBELULA

Să-l uit și să mă uite!... — Dar flutur, nu vezi

Cum scara cade moartă pe-o cruce de trifoi?

Eu mor cu ea...

FLUTURUL DE NOAPTE

Să vină deci moartea pentru doi

LIBELULA

O! nebnatec flutur!... De ce să vrei să mori?

E de ajuns : Cu mine mor sute de surori,

Voi, ce putești, în viață să n'fârziți mai mult

Mă veți uita, desigur...

FLUTURUL DE NOAPTE

Dar...

LIBELULA

Nu te mai ascult...

De altfel, pierd puterea. Inghiață viața'n trup.

Luminile-mi sunt oarbe... In mii de părți mă rup.

Dar nu-l uit... Și totuș, mă va uita. Eu nu...

Pe-un firicel de iarbă ia-mi trupul de mi-l du.

Sub „floarea căldarușei“ să-mi săpi mormânt, sub toartă

Dar nimănui, la nimeni nu aminti că-s moartă.

Dă'n zori și'n pucea nopții când ochii tac prin case,

Să-mi plângi pe groapă lacrimi de stele de mătase

Și lacrimi de rouă și de argint să-mi pui

Săncere să cred că ele sânt lacrimile lui...

De ce nu sunt o floare... o boabă de polen...

O, firicel de iarbă!... viață... Sânzien!...

FLUTURUL DE NOAPTE

O!... Te iubesc... Răspunde... Ai adormit? Ce fel?

Așa curând, îndată?... Visezi acum la el?

Mă lasă lângă tine cu-aripe-ocrotitoare

Se te învelesc... Pe aripi nu simți plouând răcoare?

(Face un pas spre ea)

Așa, toț mai aproape... Nu-i nimeni să ne vadă...

O stea de-ar fi din ceruri aci pe loc, să cadă, —

Un fir de iarbă încă nu s'ar trezi... Ascultă!...

Puțină, doar puțină iubire... Ce spui? Multă?...

N'ai spus nimic, iubite? — O vorbă doar, doar una...

Când ascunzându-și fața c'un nor subțire, Luna

Se face că nu vede, (ingenunche)

In preajma ta zburând,

Imi plec în rugăciune antenele vibrând...

Așa... tot mai aproape... Vezi? Ne plângeam de soartă.

Iubita mea, te lasă încet pe brațu-mi...

(ea îi cade în brațe, moale)

— Moartă?...

(Ridicându-se din genunchi, de lângă leșul Libelulei s

amenințând cu ură, în urma convoiului lui Sânzien :

O, Sânzien! Știu bine... Tu i-ai sfârșit viața!...

Te taie răzărâcinii în drum! Te prindă ceața...

Păenjenii în plase tot sângele să-ți sugă

Și Crivățul năpraznic să mi te-ajungă 'n fugă!

Omățul să-ți îngroape un trup bătut de ploii

Și larna să-ți călească din aripe un sloi!...

..Te-am blestemat!... Cu ura pe drum am să te prind!...

(Sdrobit, după o pauză cu ochii înfipți în lună :)

Ași vrea în noaptea asta la lună să m'aprind!...

Sfârșitul actului I

DAIMONION

X TEORIA GENIULUI LUI KANT
 Kant definește geniul „facultate¹⁾ a ideiestetice” (Kritik der Urteilskraft pag. Recl.) Să desfacem odată momâia acei definiții pentru a vedea dacă nu cumse ascunde o inimă vie sub haina vește înțepenită într'un schelet lemnos. Altfel va cuceri formula aceasta simpatia cititorului de azi. Il instrăinează până la pierdere—întâiu încercarea aparentă de a raționaliza ce nu se poate raționaliza; fenomenul estetic redus la cuvântul „geniu”, — și apoi și mai mult restrângerea neapărat forțată a noțiunii de „geniu” exclusiv la domeniul artei. Dar marele filozof nu merge așa departe cu raționalizarea fenomenului estetic pe cât se vede, deoarece el înțelege prin cuvântul „geniu estetic” un lucru ce diferă binisor de celelalte astăzi obișnuim să numim ast-

Intocmai cum la o idee a rațiunii imaginația nu istovește cu intuițiile ei și nu e dată, tot așa la o idee estetică electul nu istovește cu noțiunile sale și odată intuiția interioară a imaginației” (ibid. 219). Cu alte cuvinte ideea estetică, e o intuiție (produs al imaginației) rămâne indivizibilă prin intelect și ineluctabilă prin noțiuni abstracte. Ideea estetică prin structura ei esențială intuiție, nu se poate să intre în abstracțiuni categorici și noțiunile. Pus în fața unei asemenea intuiții estetice intelectul își schimbă punctul de vedere, se lărgeste, și se îndreaptă în cerc, dar nu o poate cuprinde niciuna din multele forme ce apar în vastă sa garderobă. Astăzi am numit une: intuiția estetică e irațională. În teoriele estetice” ale lui Kant intră deci, în geometrizat ce-i drept, și acel element „nescio quid” despre care în secolul XVIII au vorbit și alții. Kant, cu gândirea rădăcină în școala matematică și trecut în analiza critică a cunoașterii, era mai preocupat decât oricare altul să-și dea seama de gradul de iraționalitate a „ideilor estetice”. Prin urmare Kant nu raționalizează deloc geniul, definindu-l ca facultate a „ideilor” estetice. Nu tot atât de părelnică e însă a doua obiecțiune, ce se aduce definiției sale. Kant justifică anexarea geniului exclusiv la artă prin aceea că mai în artă ar exista creații cari nu se pot explica nici ca conținut, nici ca orizont. Numai în artă ar exista plăsmuri cari nu se poate ajunge prin producerea după anume „regule” conștiente. Duce credința sa tot ce a închipuit bunăoară Newton, în domeniul teoriei, presupune ar o mai mare dexteritate intelectuală decât o tehnică mai încercată decât a omului obișnuit, dar nu „geniu”. Și aceasta întrucât Newton și-ar fi putut lămurii sieși

ca și altora pas cu pas procedeul prin care și-a construit teoriile, în vreme ce un Homer e orb, în înțeles mai profund că nu știe cum creiază.

Marele criticist își face prin închiderea geniului între hotarele artei înainte de toate sieși o cumplită nedreptate. Vreo câteva decenii mai târziu Schopenhauer, cu un cuceritor farmec stilistic, schița o teorie a geniului descriindu-se fără mult încunjur pe sine însuși. Aproape toți cari s'au încumetat la asemenea teorie și-au făcut autoportretul, cu excepția lui Kant care obsedat de imperativul filozofării cinstite refuză categoric să se creadă un geniu: teoria sa rămâne astfel un impresionant document al obiectivității până la care în pofida instinctelor de slăvire de sine anume oameni s'au putut ridica.

Portretul abstret pe care Kant îl făcea geniului nu trebuie prea mult schimbat, doar cadrul în care l-a vârat trebuie lărgit. În știință, în filozofie, ca și în artă e deopotrivă dată posibilitatea de a crea „inconștient” — intuiții nepuzabile. O ipoteză deosebită e „genială” prin faptul că lămurește cu mult mai mult decât datele empirice pe temeiul cărora a fost ridicată, prin faptul că, chiar simplă ficțiune fiind, ajută la descoperirea altor fenomene încă necunoscute. O ipoteză cuprinde deci în momentul când e creată cu mult mai mult decât se poate deduce din datele pe cari se rezimă. Acest mai mult constituie un interesant echivalent al celui plus inafășional pe care intuițiile estetice le au față de noțiunile intelectului. Un alt moment, care ne pare deadreptul kantian și care probează cu entuziasm prezența „geniului” în știință și în filozofie, e următorul: de când cu cercetările lui H. Vaihinger²⁾ asupra marilor idei (ipoteze și construcții) rodnice din știință, știm că în cele mai multe cazuri acestea sunt în ultima analiză „antilogice”, „ficțiuni antiraționale”, pline de contradicții, și că la făurirea lor n'a putut prin urmare să ajute logica și regulile inerente intelectului uman. Aceste ficțiuni rodnice sunt opera geniului științific, tot atât de inconștient elaborate ca oricare din plăsmuirile artistice. Pe când intuițiile estetice întrec logicul, ipotezele științifice adeseori siluesc logica.

Că în filozofie și în deosebi în metafizică, geniul e oarecum în elementul său o dovedește observația devenită loc comun că o concepție despre lume și viață nu e niciodată logic demonstrabilă. Orice filozofie e mai mult expresia abstract-imaginară a unui temperament ineluctual, a unei personalități cu mai multe dimensiuni decât ar putea să aibă intelectul pur.

Teoria kantiană despre geniu cuprinde în adevăr unul din lucrurile esențiale ce s'au spus despre geniu, punându-se în

Ciclul casei albe

I

Casă albă,
 Casă albă,
 Casă'n care mi-a 'nflorit
 Zări prea noi de bucurii,
 Te învesmântași acuma
 În învăluriri de scamă,
 De întârziată ceață.

Stau cu mâinile-obosite
 Peste zimful recei sticle
 Ale geamurilor nalte,
 Ochii mei — doi călători —
 Azi s'au deșteptat în larma
 Intristărilor de eri.

Și pe drum de limpezime,
 Merge dimineața albă
 Cuprinzând pâlmi de zare
 Și crezând în învierea
 Luminosului Amiază

II

Călătorii mei s'au întâlnit
 Cu ea și n'o cunosc.
 Au trecut pe lângă ea
 Și acum se uită lung înapoi.

Un vâl argintiu sclipește arar
 Pe fundul zării 'negurate.
 Și casa albă,
 Cu bucuria ei întreagă,
 Se-afundă încet în așteptare.

III

Aleluia!
 Am deschis fereastra azi,
 Și gerul de afară înțepă,
 Cu ace mici de-argint.
 Sonor se rostogolește deșteptarea
 Pe străzile învecinate.
 Toți pașii au un țel sigur
 Și o corvoadă mai puțin,
 În dimineața asta rece.

Aleluia!
 Cobaltul cerului țipă,
 Ca un atlas scrobrit
 Pe un trup prea crud.
 Cu mâini luminoase
 Soarele se joacă în brumă.
 În ferestrele întredeschise,
 Portocoale multe rād pe toate geamurile,

Și câte-o floare adusă eri
 Tremură în ger.

Aleluia!
 Azi noapte nu am mai știut
 De plānge canteroasa de alături,
 Și nu m'am deșteptat să văd
 Halucinații albe în odae,
 Jucând în ape de oglinzi.

Aleluia!
 Azi aș vrea să trec,
 Dincolo de poarta neagră.
 Să las întreaga casă albă
 Cauchemar în pragul străzii.

OTILIA GHIBU

sarcina acestuia creiarea inconștientă de intuiții ce întrec logicul. Ea greșește doar prin restricțiunea ce o face eliminând geniul din orice domeniu afară de cel artistic. Vom vedea că în teoria geniului Kant și Goethe au văzut deopotrivă de adânc, cu deosebirea că întâiul a văzut mai precis, iar al doilea mai larg.

LUCIAN BLAGA

1) Noțiunea de „facultate” psihică, anacronică dela Herbart încoace, fără de-a-și merde valoarea unei alte ficțiuni n'o dă-tăm aici.

2) Vezi: Philosophie des Als ob.

PETRE ISPIRESCU

(1838-1887)

Petre Ispirescu s'a făcut cunoscut în literatura noastră de acum 50 de ani prin publicarea unui bogat material popular care a fost primit cu mult entuziasm de scriitorii și oamenii de știință de pe acea vreme. E destul să amintim, că V. Alecsandri, Alexandru Odobescu și Bogdan P. Hașdeu i-au prefăcut volumele și i-au lansat cu elogiul opiniei publice.

Paralel cu activitatea de folklorist, de care vom vorbi mai departe, Petre Ispirescu a încercat să scrie și în genul povestirii de vulgarizare. Luând subiecte din mitologia antică el scrie o serie de „basmе păgânești” îmbrăcate într-o formă populară primitivă. Nefiind un bun cunoscător al vieții antice, el nu reușește să ne dea culoarea locală și nici atmosfera acelei vremi. În forma redată de dânsul, mitologia antică își pierde caracterul ei special și se transformă într-o mitologie modernă sau mai bine zis românească. Supranaturalul mitologiei se infățișează în forma miraculosului din basmele noastre.

Tot în forma povestirii de vulgarizare a încercat să redea și portretele marilor noștri voievozi din trecut: Mihai Viteazul și Ștefan cel Mare.

Totuși numele lui Petre Ispirescu nu rămâne legat de această activitate care l-ar fi făcut de mult uitat; el are un rol mai însemnat în istoria folklorului nostru. P. Ispirescu este primul folklorist care ne-a dat cea mai bogată și mai integrală colecție de basme românești.

Din vâlcare a acestei culegeri judecăm din punct de vedere strict științific lasă mult de dorit. Ispirescu fiind născut și crescut în București n'a avut posibilitatea să culeagă materialul folkloric dela origină, din mediul nealterat de străinism al vieții de țară. Majoritatea basmelor sale au fost culese dela locuitorii mahalalelor bucureștene în mijlocul cărora circulau o sumedenie de cântecule de povești de proveniență străină. Este cunoscut exemplul cu basmul lui Gheorghe cel Viteaz care este naționalizarea unui basm străin „Aventurile lui Liderik”. În acest sens dacă s'ar face cercetări minuțioase s'ar mai găsi încă multe cazuri analoage.

Colecția de basme adunate de Ispirescu prezintă mai puțin interes pentru folklorist decât cea a lui I. Creangă, cu toate că marele scriitor moldovean a literarizat forma basmului popular și i-a dat o infățișare proprie.

Petre Ispirescu, — împreună cu I. Barac din Ardeal, Anton Pann din Muntenia și o serie de alți culegători mai târziu, — face parte din acea școală folklorică care nu s'a adăpat dela izvorul bogat și original al țaranului, ci a căutat să culeagă orice i-a căzut în mână indiferent de unde ar fi acel material.

Dacă Vasile Alecsandri a primit cu atâtă entuziasm colecția de basme a lui Ispirescu, admirația sa își are deplină justificare pentru acea vreme.

Poetul dela Mircești avea în fața sa prima colecție completă din acest gen de literatură populară.

Astăzi folkloristul român înarmat cu toată disciplina modernă nu mai poate avea același entuziasm față de colecția lui Ispirescu și pentru cercetările sale pune mai multă bază acum pe colecțiile lui I. Pop-Reteganul, Pericle Papahagi,

Tudor Pamfile etc., decât pe aceea a lui Ispirescu.

Judecat însă în oglinda vremii sale, Petre Ispirescu a avut desigur un rol însemnat în istoria folklorului nostru și pe baza materialului bogat adunat de el s'au făcut numeroase cercetări științifice destul de interesante. După dânsul a pornit o serie întreagă de folkloriști: D. Stăncescu, N. D. Popescu etc., care au adunat cu sârguință din acest gen de literatură populară neglijat până atunci.

E drept că din toate speciile materialului folkloric, basmul se culege cel mai greu. O ghicitoare, un proverb, un cântec se transcriu ușor exact cum se aude; pe când un basm nu poate fi redat, așa cum îl povestește bătrânul sfătos, decât cu foarte mare greutate. Să

PETRE ISPIRESCU

știe de altfel că același basm are diferite variante formale și frumusețea lui este în strânsă legătură cu talentul povestășului. Culegătorul neavând mijloace să-l transcrie imediat, este nevoit să-l învețe pe dinafară și să-l fixeze pe hârtie după aceea. Este firesc ca atare să-și pună la contribuție, în stilizarea lui și talentul său de scriitor. Așa au făcut I. Creangă, P. Ispirescu, Tudor Pamfile etc., și tot așa vor face și folkloriștii de astăzi dacă nu vor avea cu ei aparate speciale de înregistrare exactă.

Privite din acest punct de vedere, cele mai frumoase basme românești, vor fi ale lui I. Creangă; după aceea ale lui Ispirescu și așa mai departe.

Un abil povestitor de „basmе păgânești” și de evenimente istorice naționale și un neîntrecut povestitor de basme românești, așa cred că trebuie privit scriitorul Petre Ispirescu.

CH. CARDAȘ

SPICUIRI BIBLIOGRAFICE

A. — Opera, ediții:

1. Snoave sau povești populare. Brosura I—II, Buc. 1873—1874, ed. II, Buc. 1879.

2. Isprăvile și viața lui Mihai Viteazul. Buc. 1876, ed. II Buc. 1885.

Plânsul lui Proper

*Et modo solvebam nostra
[fronte corollis,
Ponebamque tuis, Cynthi
[temporibus.*

Când luminându-i calea cu făclia
l-aduseră pe brațe robii'n poartă,
plecat pe patul ei, văzu că poartă
în linia din șale armonia.

Rupându-și de pe frunte cununia,
o coperi cu flori ca pe o moartă;
gândea la firul vieții și la soartă.
la sânul alb ce-și umflă bucuria.

Dar funigeei lunei într'n casă;
păianjenii de-argint trezese femeia
ii scapăra o lacrimă în noapte.

Invins, ieși sub cerul de mătăasă;
și auzind în suflet roi de șoapte,
săpă în ceară Elegia III-a.

MARCEL ROMANESCU

22 August, 1887: A murit filologul
moteiu Cipariu.

1890: A murit la Mircești poetul V.
le Alecsandri.

23 August, 1880: S'a născut în Sibiu
poetul Ion Borcea, cunoscutul traducător
din literatura germană.

1922: A murit George Bengescu.

25 August, 1868: A murit 'marele
zator C. Negruzzi.

1907: A murit Bogdan P. Hașdeu.

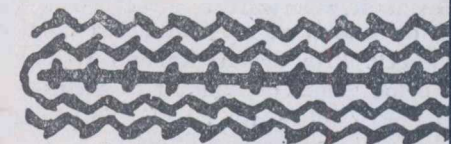
26 August, 1884: A murit doctorul
rol Davila.

1907: A murit Iosif Vulcan.

27 August, 1917: A murit la Cîreș
scriitorul bucovinean Ion Grămadă.

28 August, 1834: S'a născut în Iași
niniștul Nicolae Cudianu.

1917: A murit scriitorul Anton Ne

5. Din poveștile unchiașului sfătos. F.
me păgânești cu o prefață de Al. O.
bescu. Buc. 1879. Idem, Edit. Minerva
Buc. 1907.

4. Pilde și ghicitori, Buc. 1880.

5. Legende sau basmele Românilor
Buc. 1882 cu o prefață de V. Alecsan
dri. Ed. II Buc. 1892, ed. III Buc. 1901, etc.

6. Legende sau basmele Românilor, g.
citori și proverburile. Cu o introduc
de B. P. Hașdeu. Partea I—II Buc. 18
1876. Idem în Bib. p. toți.

7. Jocuri și jucării de copii, în Bib.
porală a „Tribunei” din Sibiu.

8. Basme, snoave și glume. Crai
1885, ed. II, 1893.

9. Pomul Crăciunului, Buc. 1885.

10. Basme adunate din gura poporului
Craiova, Editura Samitea.

11. Ștefan Vodă (cel Mare și Bun). I.
românească „Socec” 1908.

MODELUL

hiul meu prieten Georges de Sannois eric:

m'am învrednicit încă să cercetez ăfia amicului Fardtilleul; eu toate stalață cum este, în vastul atelier al ului pictorului Vieuxtemps, al cărui tor și custode e însuși Fardtilleul — menea vizită ar fi avut pentru mine idoiți interes.

rturisese însă cu toată franchețea că, m'au strădui de nenumărate ori să propii de poarta vechiului palat pes-re stăpânește o adâncă tihnă patriar-întâmplări neprevăzute m'au încru-la căfi-va pași de casa răposatului și de expoziția prietenului — și întors din cale.

, bunăoară, în ultima zi a încercărie-le, tocmai când îmi încheiam sin-nasture al sacoului, pentru a pași oșabul în sanctuarul artei din „rue de tie — o blondă diabolică, o blondă hî negri, soldurile vii și piciorul de o rătoare sprinteneală, îmi atinse, din fața, cu bucele ei aurii, furișân-î în carne o dureroasă chemare de tie, de primăvară, de libertate.

să mi aflu prilej de vorbă, am rupt, grilajul de fier al unei curții bogate, mura de liliac pe care murgurii țipau în încătușarea gurguicilor verzi — m'întins-o :

„Primăvară. Domnișoară... mi-a zâmbit și mi-a primit, fericită, umil.

zâmbetul gurii tinere, când dinții își cântă melodia albului de fildes drul fin al buzelor subțiri și însân-le !

ca și cum crenguța de liliac ar fi it pe ea podoaba tristă a florilor vio-necunoscuta cu ochi de păcură și pă-e aur, o apropiere de narinele nervoa-aspiră îndelung parfumul primăve-redeslântuite încă.

oi îmi zise:

„Ești pictor... prins, am întreat-o :

Am pe frunte vre-o pată de „garan-ri „galbenul de India” mi-a lăsat pe i urmele lui exotice?

Nu... În schimb ai îndrăzneala neyit-ă a timpului din Montmartre, care, brutal și mirosind veșnic a tereben-poartă totuși cu dânsul, în ochi, în în păr, reflexul preocupărilor lui ie: femeia.

vrut să protestez. Ea îmi puse un t pe buze:

„Cumose bine. Sunteți singurii bărbați n'aveți de cât o ambițiune: Să ne țți.

cui o lamentabilă mura de nedume-

r ea mă lovi prietenește, peste față, mura de liliac — și îngăimă:

Sunt Landa... Landa!?

Firește. Nu-ți amintești? Ascultă:

belle que Vénus se dressant sur le monde, ersant les trésors de sa sérénité. rayonnement de sa jeunesse blonde.

Din volumul „Cronici fanteziste terare” care va apare în curând.

Deschiderea cursurilor Universității Populare „Coasta de Argint” din Balcic

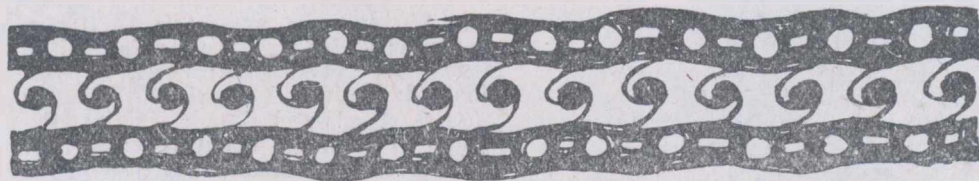
PRELEGERILE D-LUI EUGEN TITEANU
„OFENSIVA SPIRITULUI CONTRA-REVOLUȚIONAR”

Universitatea populară „Coasta de Argint” din Balcic, și-a deschis cursurile de vară, în fața unui numeros public, prin trei prelegeri ale d-lui Eugen Titeanu, despre „Ofensiva spiritului contra-revoluționar”. În prima conferință, domnul Eug. Titeanu a expus „Critica democrației și doctrina contra-revoluției”.

În întreaga Europă există o reacțiune împotriva vechei ideologii democratice, împotriva parlamentarismului și împotriva principiilor perimate ale Revoluției franceze. În Spania avem o reacțiune militară. În Italia o reacțiune a spiritului combatant. În Franța o reacțiune burgheză și catolică. La noi, o desfășurare de tendințe naționaliste și de apărare a rasei. Deși diferite în manifestările lor exterioare toate aceste acțiuni se găsesc înrudite printr'un comun principiu spiritual. E reacțiunea împotriva ideologiei democratice. E răsturnarea vechilor noțiuni idolatrizate. Criza europeană a parlamentarismului dovedește că societatea modernă își caută o nouă așezare. Parlamentarismul s'a dovedit

incompetent. E domnia frazeologiei. Cetățeanul a fost declarat în baza erorii revoluționare, enciclopedic și capabil să dețină o parcelă de suveranitate, capabil să se pronunțe și să hotărască ni ultima instanță. Se ajunge astfel la repunerea în joc a întregii politici naționale, la fiecare patru ani și la punerea ei în funcție de hazardul unui fel de risică „capul sau pajura” „pile ou face”. Pe această cale, într'un regim electoral ne viciat, se ajunge la compromiterea marilor linii de direcțiivă politică în care se rezumă garanția de permanență, de continuitate, a unei națiuni.

Aceasta nu înseamnă cătuși de puțin, supra-marea ori căruia drept de participare a cetățeanului la viața publică, a conducerea Cetății. Se revine pur și simplu, la organizarea breslelor, la reorganizarea statului pe baze corporative, la reîncadrarea cetățeanului în cadrul său profesional unde competența sa îi acordă într'a-devăr un drept suveran. Cel mai umil țaran va fi mai competent în corporația agriculturii, decât medicul sau juristul pe care partidele i l'au oferit ca reprezentant în parlament. Afară de aceste, regimul electoral fragmentează sufletul autohton, rupe solidaritatea națională,

Acum îmi aminteam.
Ah!.. de când o doream, de când o doream, de când o visam, de când mă tortura întâlnirea aceasta!

I-am apucat brațul cu neastâmpărul curat al unui părinte, care-și regăsește copilul și vrea să-l aperse.

Locuia departe.
În tramvaiul care ne-a dus până la calsa ei, am ferit-o de inghesuiala vulgară, înfășurându-i mijlocul svelt cu brațele amândouă, de teamă ca nici o haină și nici un trup din plebe să nu-i atingă trupul.
I-am simțit astfel tot caldul formelor ei virginală și — desbrăcând-o în gând — i-am contemplat, suferind, splendoarea viului gol.

Palpitarea violacee a zorilor mă surprinse în odaia Landei, rețușind ultimul studiu în cărbune.

Ea dormea adânc, după cumplita oboseală a celor opt ore de poză.

În patul mizerabil, părea un maldăr de petale proaspete, roz-albe, aruncate peste o movilă de cărpă.

Odaia aceasta în care se adăpostia modelul, avea înfățișarea unei cutii vechi, mușgăite, peste pereții cărora s'au pre-umbat odată șopârle oleioase și verzi.

Un „lavoir” improvizat dintr'un scaun spart și un lighian albastru, era, în afară de patul de scânduri, singurul mobilier al camerei.

Câteva rame hârbiute, atârând strâmb pe ici pe colo, păstrat în ele nuduri lidoase, cu o coloratură glacială și rân-cedă.

O silă grea mă cuprinse — apoi teama : urâtul mă înfricoșă.

Am țipat, fără să vreau:

— Landa!..

Și Landa tresări, spăimântată.

— Ce este?

— Landa!.. aruncă de aici ororile astea!

Mă dor..

— Nu pot. Sunt eu în ele..

— Peste puțină!

— ...văzută prin ochii voștri.

— Faci glume sinistre, Landa!..!

Ea izbucni:

— O... nu!... De ce mi vorbești astfel?

Dar gândește-te... Frumusețea trupului meu mi-ar fi câștigat iubirea regilor... Dacă aș fi voit, ajungeam o curtezană adorată și temută. Din umbra palatelor de cristal aș fi stăpânit, cu vârful degetului mic, un imperiu... Dar n'am nutrit nici odată idealul acesta pe care orice femeie de bulevard îl încălzește la sân. Ci un altul: Să triumf prin artă. Să trăiesc în sutele de veacuri viitoare și să jubilez de fericire — atunci când sufletul meu va prilegi în spațiile siderale... să jubilez de fericirea atâtor mii de generații îmbătate de mireazma neprihănită a frumuseții mele trupesti. O... tu nu cunoști fericirea aceasta, ...nimeni n'o poate bănuii, căci e numai a mea...

Landa tăcu o clipă, ca și cum ar fi stat să cântărească gândurile, apoi rostogolindu-se zdrobită peste dezordinea așternu-tului murdar, șopti înăbușit:

— Însă voi m'ați înșelat... și m'ați umilit..

— Cum?... de ce?... Landa!

— Privește: pe pereții mei stau martore operele voastre. Sunt eu în ele...

— Aruncă, Landa, ororile astea... dis-truge-le.

— Nu!.. Ar fi și prea târziu. Acuma trebuie să le păstrez. E singura mea mângâiere — și singura mea răzbunare.

Își acoperi ochii în palme.

Lacrămi curate și grele cădeau, ca un șirag de perle risipite, pe rotunjiunile sculpturale ale sânilor ei.

Peste o lună, când m'am mai dus s'o văd în mahalaua depărtată, odaia era pustie.

De ce?... încotro plecase oare frumuse-ța accia vagabondă, misterioasă și pură...?

N. N. TONITZA

fiindcă diviziunea este însuși principiul său de viață. Regimul partidelor politice, corolar al regimului parlamentar și democrat, aduce acestui principiu al sfâșierii interne, care dela categorie la categorie de cetățeni ajunge, în programele socializante, la concluzia luptei de clasă.

Rezultatele nefaste se văd într-o societate democratică „tip” ca cea franceză. Statul nu trebuie să încapă pe mâna celor cari aduc concepția luptei de clasă și a diviziunii, căci el datorește o egală apărare a intereselor. Negarea de altfel a acestui principiu de viață a parlamentarismului, ne-o oferă el însuși prin așa zisul guvern „de concentrare”. În perioadă obișnuită se trăiește sub regimul luptei de partid; când amenințările se precipită și când rezultatele nefaste ale acestui regim se desemnează, — regimul parlamentar oferă rețeta guvernului de concentrare. Cu alte cuvinte, în afară de acest guvern care e negarea luptei parlamentare — guvernarea e nefastă intereselor particulare și salutului public.

Noțiunea abstractă de libertate, e deasemenea perimată. Și cum n'ar fi? Să luăm o singură libertate: aceea a presei, și să vedem, ce rămâne, în fapt, din principiul caduc al democrației revoluționare. S'a acordat o libertate nominală, iar în schimb, regimul democrat a asi-

EUG. TITEANU

gurat, prin însăși esența lui, vasalitatea gândirii prin instituirea dominației bancare, care e prin excelență internațională. Scrisul e dictat de bancă.

Ori, într'un regim de opinie publică, oricine își poate închipui ce influență au ziarele, aceste laboratoare de convingeri. Iată dar, ce rămâne, din libertatea de gândire și cum se falsifică așa zisa voință populară, care, în fapt, nu există. Regimul electoral democratic și parlamentar, rupe solidaritatea națională.

În Ardeal, — bună' oară — numai din motive electorale s'a deslănțuit o luptă confesională între români; în același timp, pentru a polariza voturi, se fac în dauna națiunii majoritare, concesii minorităților. Nu se poate face pe acestea chestiune procesul unui partid, toate fac la fel. E vițjul regimului.

II-a, FASCISM ȘI MONARHIE

A doua prelegere a d-lui Eugen Titeanu a fost despre „Fascism și Monarhie”. D-sa face istoricul mișcării fasciste. Italia era în plină descompunere politică. Comuniștii ocupau uzinele și pretutindeni domina asasinatul politic. Vechile cadre politice, timide, pline de scrupule democratice, crescute în eroarea parlamentară, n'aveau curajul de a reacționa împotriva partidelor de extrema stângă, prin mena-

Ce a scris Emil Gârleanu

V OPERA PRINCIPALĂ

Dine cele de până aici reese că opera principală a lui Gârleanu se găsește în 6 volume de nuvele, schițe, amintiri și 1 de însemnări, dintre care 5 tipărite de autor și 2 postume. De acestea urmează să ne ocupăm în fragmentul de față. În ordine cronologică aceste volume sunt:

1) **Bătrânii**, tipărit până în prezent în 3 edițiuni (1905, 1909 și a III-a nedată) și, conținând următoarele 17 „schițe din viața boerilor moldoveni”:

Bătrânii; Sineturile Conului Gheorghies; Suflet de femeie; Conu Iordache Iovu; Furtuna; Într'o Duminică; Alte vremuri; Franș; O întâmplare; Sufletul nu îmbătrânește; Un sfârșit; La vorbă într'o seară de iarnă; Boerul Furtună; Nașțanșca; Intunerice; O zi ca altele; Amintiri.

Această colecțiune (I edițiune) s'a epuizat foarte repede.

2) **Cea dintâi durere** tipărită în 3 edițiuni și anume: I la 1907, a II în 1909 în fine ultima tot nedată și având în cuprins următoarele 29 de bucăți:

Cea dintâi durere; Ucigașul; Tata; Ochiul lui Turculeș; Vierul; la ajunul anului nou; Întâmplarea; Inneatul; Uitat; Un aprețuitor al frumosului; Cine a iubit-o; Moștenitorul; Tresărirea; Frați; Grușan; Flămând; Patima; Colonelul; Partașul; Fugitul; Inșelatul; Puișorii; Odată; Pe-atunci; O amintire; Locul tinic; Pe malul Siretului; La moarte; Un suflet.

3) **Într'o noapte de Maiu**, editat numai de 2 ori (1908 și 1925) conține numai 16 bucăți și anume:

Într'o noapte de Maiu; O licitație; Cearta; Într'un an; În ajunul Crăciunului; Ochi; Întârziatul; Un om de zahăr; Un milostiv; Furnica; Calul; Gâza; Primăvara; Bolnavii; În Turneu; Punga.

4) **Nucul lui Odobac** (editat în total de 2 ori, în 1909 și 1924) conține 17 bucăți și anume:

Nucul lui Odobac; Domnul Seneca;

Demisia; Oratorul; În Vinerea Patimilor; Mântuitorul; În unele clipe; Petreces; Mormintele; Furtuna; aL vorbă într'o seară de carnă; Intunerice; La cules de v. Negustorul Meremet; La un urmaș; Harbarul; Fetifa mamei.

5) **Din lumea celor cari nu cuvântă** editată în 1910 și 1923 cu 36 de bucăți și anume:

Cât un fir de neghină; Gândăcolul; Sărăcuțul; Călătoare; Musculița; Într'un col de biserică; Cântărețul; Hoinar; În curtea mea; După asemănarea lor; Cioc! cioc! cioc!; În fel de fel de fete; Mai sus!; Nădespărțite; Pasare de noapte; Vulturul; Cucușul; Cu soarele; Luptătorii; Mărimie; Singuraticii; Filosoful; Când stă pânul nu-i acasă; Grivei; Fricosul; Măsafirul; Căprioara; Voinicul; Gâza; Pășita; Calul; Tovarășii; Trandafirul; Frunza; Floarea lacrimilor; Varza.

6) **O lacrimă pe-o geană**, editat în două rânduri, ambele după moartea autorului (1915, 1925) cu 50 bucăți:

Vrabia; Tanti Amalia; În odăița Comoara; Fereastra; Tâlharul; Geloș; Un volum de capodopere; Nenorocul Secretul; Lux!...; Pisălogul; Palavragiul; „Viața e un vis!”; Iuhan; Ibrahim; Serisoarea găsită; Recunoștința; La sfârșitul Paraschiva; Obiceiuri de sărbători; O mioară la denii; În clopotnița bisericii pustii; Visul lui Piliat; De pe cruce; Ciplitorul; Meșterul de oglinzi; Fericire; Culegătoarea de rouă; Depecând luceferi...; O lacrimă pe-o geană.

7) În fine volumul editat de „Cășșcoalelor” tot în anul 1915 (reeditat după cât se pare abia acum în urmă de Universal Alcalay) în cuprinsul căruia găsim: 9 priveliști din țară; 36 de schițe; 18 însemnări de Duminică — total: 63 de bucăți diferite.

Total general: 208 bucăți diferite și de valori inegale — iată ce cuprind primele pale 7 volume ale lui Gârleanu.

PAUL PAPADOPOI

jarea căora își asigurau viabilitatea electorală. Foștii combatanți aduceau sub conducerea lui Benito Mussolini, ura împotriva comunismului; dar deopotrivă disprețul împotriva cadrelor politice și parlamentare. După „marea adunare” dela Neapole (24 Oct. 1922) Mussolini făgăduiește celor 40.000 de legionari a căror defilare 'o primise, marșul asupra Romei. De fapt fasciștii erau stăpâni ai Italiei. Existau două guverne: unul legal și fictiv cel din Roma al domnului Facta. Altfel de fapt, la Milan: guvernul fascist. D. Facta prezintă un decret pentru instituirea stărei de asediu și reprimarea acțiunii fasciste. Regele refuză semnarea. D. Facta se crede stăpân pe situație, în urma unui scrutin. Mussolini domina Italia. Domnul Facta avea 300 de voturi. Pentru mentalitatea parlamentară era suficient.

Regele chiamă pe Mussolini și'ă încredințează guvernul. Marșul asupra Romei 'e o victorie. Fascismul restabilește ordinea și asigură propășirea și restabilirea prestigiului italian. S'a opus de către unii Fascismul și Monarhia. Adevărat că Fascismul ca origină este republican, dar el a triumfat datorită monarhiei și de atunci chestiunea constituțională nu se mai pune.

Fascismul a triumfat datorită Regelui, iar Regele a fost scăpat datorită Fascismului care a înfrânt revoluția.

III-a, CHARLES MAURRAS ȘI ROLUL „ACTIUNEI FRANCEZE”

În a treia prelegere, d. Eugen Titeanu, a vorbit despre încercarea de restaurare franceză,

precizând personalitatea lui Charles Maurras și rolul „Actiunii Franceze”.

În marea mișcare de restaurare spirituală, care o trăim, primul rol revine criticii „marxiste” și doctrinei naționaliste a cărei concluzie firească e monarhia. Prima sistematizare și prima prezentare științifică a criticii contra revoluționare se face la „Institutul de Acțiune Franceză” adevărată Sorbonă a doctrinei autoritare și monarhice. Charles Maurras, Leon Montesquiou, Jules Lemaitre, Lucien Dubouché, Henri Massis, René Gross, René Benjamin, Jacques Bainville — prezintă, la epoci diferite, doctrinarii contra revoluției. Maestre, Bon Rivarol, Le Play, etc.

Se revizuesc noțiunile democratice și ideologia revoluției. Se alcătuiește un corp de doctrină socială și politică, în jurul ideii monarhice. Se formulează critica anti parlamentară și se precizează ideea corporativă și regionalismul derator al libertăților locale. La origina mișcării de azi și a crizei democratice găsim critici de un sfert de veac a lui Maurras. D. Eug. Titeanu precizează rolul hotărîtor al „Actiunii franceze” grupării de opoziție în vremea războiului și după pace. Face un evocator portat la lui Leon Daudet. Oscilația spirituală de atunci cunoaște două poluri: Lenin sau Marșcos ceace înseamnă, pe planul realizării, Moscova sau Roma. La Moscova se distruge, La Roma se construiește.

Buletin bibliografic săptămânal *

de AL.-SADI IONESCU

32 POLITICĂ.

orghiu-Cirișanu (D. A.). — Vremuri mari și cameni mici. București, 1926, 68 p. Lei 20.

ga (Octavian). — Discursul rostit în ședința Camerei dela 7 Iulie 1926. Cluj, (Tip. **Dr. S. Bornemisa**), 1926, 24 p.

ver Ispravnic. — Spre alte orizonturi. „Noi” și „voi”. Arad, **Tip. Diecezană**, 1926, 200 p. Lei 100.

nic (Tiberiu). — Scrisorile unui „fripturist”. Brașov, (Tip. **W. Grünfeld & Comp.**), 1926, 44 p. Lei 10.

38 COMERT. TRANSPORT.

rocea (Ing. C. R.). — Raport prezentat în numele delegațiunii române la congresul camerei de comerț internațională dela Bruxelles în Iunie 1926. București, (Tip. **Nădejdea**), [1926], 77 p.

icu (Vasile). — Nevoile de credit ale comercanților, meseriașilor și industriașilor români. Conferință rostită la congresul din Cluj, 16 August 1925, al reuniunilor de meseriași și comercanți din Ardeal și Banat. Cluj, (Tip. **Ardealul**, f. d.), 28 p. (Biblioteca Băncilor No. 27).

rghele-Dorohoiu (G. G.). — Linia c. f. r. Dorohoiu—Noua-Suliță—Cernăuți și Dangenii—Săveni—Rădăuți—Lipcani în legătură cu linia Cernăuți—Gr. Ghica V. V. și cu linia Dorohoiu—Iasi—Vaslui. etc. Cu o prefață de d-l Paul Florinescu. Dorohoiu, (Tip. I. L. Bercovici & Fiul), 1926, 85 p.

videscu (Ing. Alexandru). — Navigațiunea la gurile Dunării. București, (Tip. **Lupta**, N. Strojiță), 1926, 11 p. Fig., hartă.

5 ȘTIINȚE PURE.

silovici (Dimitrie). — Table de logaritmi. Ediția a II-a. Cernăuți, (Tip. **Mitropolitul Silvestru**), 1926, 160 p. Lei 60

mpres-rendus de la sixième conférence internationale de la chimie pure et appliquée București 22—25 Juin 1925. București, **Societatea de chimie din România**, 1926, 233 p. + 13 pl. Fig., hărți.

inăilă (N.) et I. **Blum**. — Sur l'utilisation rationnelle des lignites roumains. Première communication: La distillation à de basses températures. Bucarest, Société roumaine des sciences, 1926, 43 p.

uarul Institutului geologic al României. Vol. XI 1925—1926. București, (Tip. **Cultura Națională**), 1926, XXI + 396 p. + 34 tabele + 4 pl. Fig., hărți.

acovei (G.). — La Formations des Gisements d. Bucarest, (Typ. **Socac & Co.**) 1926, 13 p.

ber (Dr. St.). — L'activité des volcans de boue en connexion avec la structure des plus gazéifères. Quelques arguments contre la migration du pétrole. Avec une introduction „sur la structure des plus diapires”. Bucarest, (Typ. **Socac & Co.**), 1926, 24 p.

oska, Márton Dr. — Az ősrégészeti kézikönyve. I. A régibb kőkor. Cluj, **Editura autorului** (Nyom Minerva), 1926, 354 p.

*) A se vedea tabloul clasificățiunii cimatele în numărul 1.

Racovitză (E. G.). — L'Institut de spéologie de Cluj et considérations générales sur l'importance, le rôle et l'organisation des instituts de recherches scientifiques (Premier rapport de la Direction — Période 1926 à 1924). Cluj, (Typ. **Ardealul**), 1926, 53 + 10 p.

Fabre (J. H.). — Din moravurile și poririile insectelor (cu figuri). Traducere de Marin Demetrescu. Ediția IV-a revăzută și adăugită. Craiova, (Tip. **Ramuri**), 1926, 95 p. Fig. (Biblioteca Cosinzeana No. 1).

61 MEDICINĂ. FARMACIE. MEDICINĂ VETERINARĂ.

Daniello (Dr. Leon). — Profilaxia individuală și tratamentul tuberculozei pulmonare. Cluj, **Editura** subsecției medicale și igienice a **Astrei**, 1926, 107 p. Fig. (Biblioteca medicală și igienică a Astrei).

Hațieganu (I.). — Infecția tuberculoasă și profilaxia ei socială. Cluj, **Editura** subsecției medicale și igienice a **Astrei**, 1926, 59 p. Fig. (Biblioteca medicală și igienică a Astrei).

Noțiuni de epidemiologie militară (boale contagioase) pentru Școlile Sanitare Inferioare. București, (Tip. **Lucia**), 1926, 122 p.

Daraban (Dr. Em.). — Medicațiunea sulfuroasă în afecțiunile de nas, gât și urechi. București, (Tip. **Poporul**, Nicola C. Georgescu), [1926], 12 p. Fig.

Iliescu (Dr. Const.). — Fibrilația auriculară și tratamentul ei. București, (Tip. **Țăranu & Co.**), 1926, 27 p. Fig.

Niculescu (Dr. Gheorghe) și C. **Petrescu**. — Acțiunea apei minerale de Covasna (isvorul Horgas) asupra secreției urinare (studiu clinic). București, (Tip. **Cartea Românească**), 1926, 33 p.

Sidor (Dr. Alexandru). — Cura la Tekirghiol în Bolile de Femei. Buzău, (Tip. **Luca I. Oprescu**), 1926, 23 p.

Un doctor bătrân-Brăila. — Nomenclatura și arta de a formula. Constanța, (Tip. **Constanța**), 1926, 8 p.

Wonnesch (Maximilian). — Studiul secariei cunute din România. Cluj, (Tip. **Ardealul**), 1926, 48 p. Fig. 63 ȘTIINȚE AGRICOLE.

Chiriteșcu-Arva (Dr. M.). — Experiențe în câmp cu îngrășăminte azotate. București, (Tip. **Bucovina**), 1926, 34 p. Fig., diagrame. Lei 20.

Martinovici (C.). — Propedentica agronomico-economică sau Introducere în studiul Agronomiei și al Economiei rurale. Fasc. I. Cluj, (Tip. **Ardealul**), 1926, 248 p. Lei 140.

Simionescu (Ioan) și Ioan **Zeicu**. — Noțiuni de silvicultură. Pitești, (Tip. **Artistică**, P. Mitu), 1926, 304 p. Fig. **Gáspár** József. — A legelök és a rétek ápolásáról. Kilencedik Kiadás. (Az első és második Kiadás Rottler Józseftől). Kolozsvár, (Nyom **Concordia**), 1926, 43 p.

Begnescu (Med. Vet. Florin). — Albinele și albinăritul în România. București, (Tip. **Bucovina**), 1926, IV + 274 p. + 30 pl. Fig., Hărți.

Moga (Vasile S.). — Creșterea albinelor. Ediția III revăzută. București, **Cartea Românească**, f. d., 48 p. Fig. Lei 15.

Stamatelache (D.). — Creșterea albinelor în România. Schițare istorică. București, (Tip. **Bucovina**), 1926, 23 p.

Moga (Vasile S.). — Creșterea gândacilor de mătase. Ediția III revăzută. București, **Cartea Românească**, f. d., 18 p. Fig. Lei 10.

8 LITERATURĂ.

I. LITERATURĂ ROMÂNĂ.

a) Poezie.

Constant (Eugen Paul Savin). — Poezii. Amurg prin vitralii. Litanii pentru cei uitați. Idoli de humă. Craiova, **Editura autorului**, 1926, 68 p. Lei 40.

b) Teatru.

Dragu (Ion). — Campania anilor 1916—18. Hanul Durerilor. Schiță dramatică. București, (Tip. **Triumful**), 1926, 69 p.

Riulej (Constantin) și Al. T. **Stamatiad**. — Femei ciudate. Piesă din repertoriul Teatrului Național. Ediția V. Slobozia, (Tip. **Lumina Poporului**), 1926, 24 p. Lei 10. (Teatrul de mâine No. 1).

c) Proză.

(Roman. Nuvelă. Etc.)

Blaga (Lucian). — Ferestre colorate. Insemnări și fragmente. Arad, **Librăria Diecezană**, 1926, 128 p. Lei 10. (Biblioteca Semănătorul Nr. 153—54).

Slavici (Ioan). — Nuvele. Vol. IV. București, **Cartea Românească**, [1926], 306 p. Lei 70.

II. LITERATURĂ STRĂINĂ.

Enghelberg (Luță). — „Șobes noch tiš”. Ștenen, Cupletn, Folcs vitze und: Ondere farșidenă umoristice ideșe erțeiilunghen. I—II teil. Piatra-N., (Tip. **Leopold Șteinberg**), 1926, 80 p.

Károly József. — Magyar műnatiörök. Arad, **A szergő saját kiadásá**, 1926, 154 p.

III. LITERATURĂ STRĂINĂ TRADUSĂ.

Hamsun (Knut). — Foamea. Roman. Cu o prefață de Octave Mirbeau. Traducere de Ion Pas. București, **I. Brănișteanu**, [1926], 172 p. Lei 50. 9 ISTORIE. BIOGRAFIE. !

Cazacu (Dott. P.). — La verità storico sulla questione della Bessarabia. Bucarest, (Tip. **Cultura Nazionale**), 1926, 62 p. + 14 pl. Fig., hărți.

Ghibănescu (Gh.). — Vasluiul. Studiu și documente. Iasi, (Tip. **Viața Românească**), 1926 1 f. + LI + 342 p. + 1 pl.

Minea (I.). — Informațiile românești ale cronicului Ian Dlugosz. Din cursul despre „Izvoarele istoriei Românilor” ținut la Universitatea din Iasi. Iasi, (Tip. **Viața Românească**), 1926, 68 p. Lei 100.

a) Războiul României 1916—1918.

(Istorie, Memorii, Impresii, etc.)

Sinescu (General N.). — Istoricul întrebunțării cavaleriei române în războiul mondial 1916 și până la 1926. Vol. I. Dela 16/VIII/910 — la 31/XII 1916 (13/I/917). București, (Tip. **Eminescu**), 1926, 384 p.

b) Biografie.

A. A. M. — Mihail Eminescu și întemeierea „României June” 1868—1871. Brașov, (Tip. **A. Mureșianu**, Branisce & Co.), [1926], 19 p. Lei 20.

Vasilu (Em. D. B.). — Adevărata cauză a renunțării la tron a fostului principe Carol. București, (Tip. **Cultura**), 1926, 15 p. Lei 10.

E C O U R I

TROMBONUL MISTERIOS

Trebue să censemăm numele unui tânăr prozator care s'a afirmat, prin câteva, numai, dar valoroase bucăți; publicate în „Viața Românească”. Este d. T. Hotnog.

Ultima sa schiță „Trombonul misterios” (Viața Românească, XV, 5-6, Mai-Iunie) se remarcă prin rădăcinile dintr-o serioasă influență a literaturii rusești, fără să împiedice personalitatea scriitorului nostru să se afirme.

Povestea unui oraș halucinat de accentele unui trombon misterios și mai ales reflecțiile ce stârnete în imaginația eroiului, abstract aproape, — „infractorul stării de asediu” cum îl numește autorul — se desfășoară într'un tempo de moderat fantastic, care trebuie subliniat, deoarece, este o calitate prețioasă a unui tânăr talent de prozator. Vom cita ca exemplificare pasajul final, cu neliniștea pe care o aduce tăcerea trombonului misterios.

În noaptea aceasta, ca și în celelalte care urmară, trombonul nu mai cântă, din motive tot atât de necunoscute ca acelea pentru care avusesse îndrăzneala să cânte, necunoscute ca și trombonistul însuși. Cartierul întreg se trezi totuși la timpul când trebuia să izbucnească potopul de sunete mănioase. Sprijiniți în coate ascultau bieții oameni în zadar, măcar că unora li se părea că trombonul cântă într'adevăr.

Lipsa trombonului misterios îl neliniștea acum tot atât de mult ca și altă dată, tonurile lui melancolice și barbare.

Nici omul infractor al stării de asediu nu putea admira, și tot din aceeași pricină.

„E curios — își zise el scăpând de sub privire rândurile groase de la sfârșitul gazetei care publica, în două limbi, ordonanța No. 3 — că lucrurile anormale și supărătoare pot deveni cu vremea suportabile și chiar plăcute, ca și deprinderea de a fuma.

„Câtă lume nu se revoltă sincer, nu-și pune viața în primejdie pentru reîntronizarea unui tiran imbecil și rău, pentru păstrarea unui obicei incomod și barbar! Dar abolească-se toate ambițiile care încântăsează societatea, și zeci de ani lumea se va buci, se va frământa și va lupta cu disperare ca să le învie din morți...

„Intocmai ca vaghionul care doarme prost, după ce a fost îmbălat și primenit cu rufe curate, omenirea suferă de lipsa suferinței și a prostiei. Este oare un cult al ei pentru milenile preistorice de suferință și de prostie?

„E, mai curând, ceva pus de natură în biata omenire pentru scopurile ei misterioase, în realizarea cărora omul are un rol nu mai însemnat decât al unei găze, al unei protozoare sau al unui microb”.

Și în sufletul omului anonim creștea chinu-toarea dorință de a izbucni din haos o larmă asurzitoare de tromboane, care să-i transforme creierii într'un mușchii ce se strânge mototol

Juste vederi publică revista în legătură cu necesitatea unei antologii a scriitorilor ardeleni. Un astfel de regionalism cultural, e singurul rodnic, cum prea bun observă „Societatea de mâine”:

Dintre provinciile alipite, incontestabil că Ardealul are cea mai bine definită civilizație locală. Liniile acestei civilizații s'au tras indeosebi în cursul secolului al XIX, odată cu trezirea la conștiința de sine a nației de aici. S'a format astfel o tradiție culturală ardelenescă, bogat alimentată din regatul liber, care și-a păstrat însă, totuși, nota specifică în gama culturii românești.

Foarte puțin s'a lucrat în Ardealul de după unire, pentru cunoașterea acelei tradiții și punerea ei în fața generațiilor cari se ridică. Incontestabil că aceste generații au nevoie în primul rând de o mare baie în cultura generală românească, pentru înlăturarea petelor lăsate de culturile străine. Dar nu e mai puțin adevărat că ele trebuie puse în atingere sufletească cu acea eroică și sănătoasă tradiție culturală ardelenescă. Prin aceasta, regionalismul cultural-creator e pus în legătură cu cea mai bogată sursă de alimentare a lui.

Sufletul ardelenesc s'a rostît mai limpede în literatura scriitorilor născuți și crescuți în mediul de aici.

Și cu toate deosebirile de influențe dela o epocă la alta, se poate constata o continuitate susținută în întreaga linie de evoluție a acestei literaturi. Nu e locul să arătăm aici caracteristicile acestor produse sufletești; ele se vor demonstra cu multiple dovezi, într'o Istorie a literaturii ardelenice, care va trebui să se scrie odată, așa cum bine a scris-o pe a literaturii din Bucovina, d-l Constantin Loghin, în cartea d-sale de curând apărută.

Până atunci însă, pentru sănătoasa alimentare a celui regionalism cultural, a cărui utilitate a fost îndejuns dovedită de oameni competenți, ne trebuie o Antologie a scriitorilor ardeleni, care ar cuprinde în paginile ei spuma sufletului ardelenesc. Ea ar fi de o deosebită utilitate pentru educarea noilor generații în cunoașterea energiilor celei mai eroice provincii; iar pentru tinerele forțe ale Ardealului, cari acum alegă în mase mari spre lumina culturii, — un îndreptar sufletec pe drumul unei tradiții sănătoase.

□ TARA DE IOS (III, 7, 8 și 9, Iulie-Septembrie) — ilustrat cu reproduceri și vignete de N. N. Tonitza și Stefan Dimitrescu, are în fruntea numărului publicat: un fragment din romanul „Vinea” a d-lui G. M. Vlădescu, contribuții de istorioare literară de Gh. Carțaș, I. C. Băcilă, Paul Papadopol, poezii de Al. T. Stamatini, G. Tufoveanu, G. Pallady și acest grav postel „Dimineața pe Bărăgan” de d. G. Nichita:

Spre ziuă, când bruma își scutură-argintul
[pe ierburi,
Când numai luceafărul licăre singur pe boltă,
Când sting licuricii luminile verzi-rubini,
Tăcerea înfloreste pe stepă și crește involtă.

Cerul își schimbă treptat apele-i tulburi,
O pensulă-i dă o culoare de alb spălăcit,
Nici o mișcare nu freacă-acum pe întinderi
Nimic nu vibrează pe-oceanul pustiu... infinit.

Dar iată un zgomot se rupe din inima stepii,
O undă de fluer s'aude și-un zvon de tălângi,
Altul în unde duioase răspunde melodic,
Păseri își scutură aripi din leneșe crângi.

Cumpeni de puturi prind iarăși glasuri, pe rând,
Vântul începe valuri de aur s'alinte.

Un foc la o stână arzând încă viu, în flăcări,
Fumul și-l urcă la cer, ca o jertfă fierbinte.

Și vicața începe din nou să fiarbă pe stepă —
Cai nechezând, chiote, glas de mioare,
Toate trezesc armonii calde, vibrante,
Sub puberea fină de aur, ce curge din soare.

□ Poezia „Cîșmegiul” pe care o publicăm în acest număr și pe care o luăm din volumul „Armonii intime” al lui Alecsandru Sibleanu, a fost publicată pentru prima dată în „CONCORDIA”, „Jurnal politic și literar”, Nr. 6 din 25 Februarie 1897.

În numărul următor al acestei foaie („Concordia” Nr. 7), se anunță apropiată apariție a volumului „Armonii intime” care se împlinește la 16 Martie a acestui an.

Peste o săptămână dela apariția volumului, în numărul 14, la 24 Martie Concordia anunță printr'un necrolog moartea poetului Alecsandru Sibleanu.

COUEISMUL

Emile Coué a fost președintele societății lorene de Psihologie aplicată din Nancy (mort Iunie 1926).

Celebritate mondială. Astăzi în Anglia (Londra) în cel mai mare spital și clinică se predă și se practică coueismul.

În ce constă coueismul?

Prin autosugestie conștientă omul poate îndrepta funcționarea defectuoasă a organelor, precum și atitudinea sa mentală în viață.

Motoul fizicului și psihicului este Inconștientul, care poate fi dirijat prin autosugestie făcută după metoda Coué.

Metoda aceasta e expusă într'o broșură ajunsă la sute de ediții în Franța, Anglia și America. Broșura relatează și foarte numeroase cazuri de vindecări (fizice și morale).

Broșura, în românește, cu explicații științifice a coueismului, se pregătește de d. D. V. Barnoschi însărcinat cu această lucrare de Soc. loronă de psihologie din care face parte.

Coueismul este științific explicat de către câțiva învățați profesori de psihologie și medicină din Franța și Anglia.

Creștinismul însuși prin voca unu cardinal a adoptat deasemenea coueismul fiindcă înainte de toate el este o strălucită dovadă a puterii spiritului asupra corpului. Și din acest punct de vedere ori ce religione urmează să-l adopte.

Principii Coué: Inconștientul, nu conștientul ne conduce. Imaginația învinge totdeauna voința când e în conflict cu ea.

RĂSPUNSURI

□ Iancu Roman. — Autologia poeziilor lui B. Nemțeanu, alcătuită de d. profesor M. Dragomirescu, a apărut în editura literară a Casei Școalelor și se găsește la orice librărie din București.

O puteți cere și direct editurii.

□ C. Simionescu. — Colecția Convorbirilor critice se poate cere dela Anticărnia Ardealului din Cluj.

□ Geta Fotiade. — Condițiile concursului de desen pentru copii se găsesc în nr. 25 al „Universului Literar”

Redactor PERPESSICIUS

REVISTE

□ CONFIMPORANUL (V, 68, Iulie 1926) — revista d-lui I. Vinea aduce ca de obicei interesantă literatură și ilustrație modernistă. Reproduceri din desenele și sculptura d-lui Marcel Iancu și Mihaela Petrașcu. O poezie de geometrie inspirată: „Pentru Isarlară” de Ion Barbu; poeme și fantezii de F. Aderca, I. G. Costin, Romulus Dianu, F. Brunea și Sergiu Dan, etc.

□ SOCIETATEA DE MAINE (III, 31-32, 1-5 August) : N. Ghiulea : Capitalismul și cooperarea ; N. Dașcovici : Greutățile dezarmării ; Emanoil Bucuța : Călătoria Sătarului Milescu în China ; Ion Clopotel : Cum trăiesc jăranii noștri etc., etc.